

ENSINISTRADOR CANÍ: Professió Mediatitzada

[Consideracions legals i ètiques de
l'ensinistrament de gossos]

DEONTOLOGIA I VETERINÀRIA LEGAL

FACULTAT DE VETERINÀRIA UAB

CURS 2010 - 2011

Mariona Monrós Ortiga

RESUM

El present treball fa un recull de la legislació vigent que regula la professió d'ensinistrador caní a Catalunya i Espanya, i es fa un anàlisi sobre els efectes que poden causar a la societat certs programes televisius sobre ensinistrament caní, tenint en compte la seguretat de les persones a l'hora de tractar amb gossos i el benestar dels animals.

L'AUTORA

L'autora d'aquest treball declara que el present document s'ha elaborat en base a la bibliografia presentada, extreta de fonts fiables, i assegura l'originalitat del treball.

Mariona Monrós Ortiga

1. INTRODUCCIÓ	3
2. DEFINICIONS	6
2.1. Estudiosos del comportament dels gossos	7
2.2. Definicions	7
2.2.1. Etimològica	
2.2.2. Aplicades	
3. MARC LEGAL	9
3.1. Regulació	
3.1.1. normativa estatal	10
3.1.2. normativa catalana	11
3.1.3. comunitats autònomes amb normativa específica	
3.1.3.1. Aragó.....	14
3.1.3.2. València	15
3.2. Intrusisme professional	17
4. ENSINISTRADOR CANÍ: PROFESSIÓ MEDIATITZADA: Efectes dels programes de televisió sobre ensinistrament per la societat i pel benestar animal	19
4.1. Benestar animal: Legislació	
4.1.1. catalana	20
4.1.2. internacional	21
4.2. Programes de televisió	22
4.2.1. El Encantador de Perros (Cesar Millan)	
4.2.2. Malas Pulgas (Borja Capponi)	
4.3. Anàlisi dels programes	23
4.4. L'opinió dels professionals	
4.4.1. Grup d'Etologia Clínica de l'Asociación de Veterinarios Españoles de Pequeños animales i de la Facultat de Veterinària de la UAB	27
4.4.2. American Veterinary Society of Animal Behavior	29
4.4.3. L'opinió d'altres professionals, comunicats de premsa, etc.....	32
5. ESTUDIS DE CAMP	35
5.1. ENQUESTA	
5.1.1. Objectius de l'enquesta	36
5.1.2. Formulari de l'enquesta	36
5.1.3. Buidat de les enquestes	39
5.1.4. Anàlisi de dades	47
5.2. ENTREVISTES	55
6. CONCLUSIONS	62
7. BIBLIOGRAFIA	65

1. INTRODUCCIÓ

"Para disfrutar en verdad de un perro, no se debe tratar de entrenarlo para que sea semihumano. El punto es abrirse uno, a la posibilidad de ser más perro".

Eduard Hoagland (1932 -)

Per entendre el significat d'aquest treball dins de la veterinària legal i la deontologia, m'agradaria exposar els motius personals que m'han portat a dur-lo a terme. Com la gran majoria d'estudiants de veterinària, he tingut la sort de gaudir del contacte amb animals (especialment gossos) des d'edats primerenques. Sempre em va cridar l'atenció el seu comportament, i amb 16 anys vaig començar a endinsar-me en el món de l'ensinistrament i a formar-me en aquest aspecte. A l'hora de decidir quins estudis universitaris cursaria em vaig decantar per la veterinària, sense saber ben bé què faria amb la meua autèntica passió. Però una cosa tenia clara, si volia treballar amb gossos, el primer que havia de fer era guanyar-me la credibilitat dels propietaris. I, des del meu punt de vista, de tots els professionals relacionats amb el món del gos, qui tenia un paper més important pels propietaris era el veterinari.

No obstant, veient la poca importància que se li atribueix durant la llicenciatura a l'especialitat de comportament animal (l'etologia), em vaig veure obligada a continuar formant-me fora de la universitat. En aquest aspecte, m'agradaria permetre'm la llicència de destacar que, malgrat haver realitzat nombrosos seminaris i cursos per etòlegs reconeguts, en cap moment se m'ha donat l'oportunitat de convalidar aquesta formació per crèdits de lliure elecció. En aquest aspecte, es fa difícil per a una estudiant (tant per temps com per motius econòmics) especialitzar-se en una doctrina concreta si la universitat no ofereix cap mena de formació al respecte ni facilita la convalidació de cursos que es donin en altres organismes reconeguts. Deixant a part la suposició de que les raons són econòmiques, voldria entendre com a la llicenciatura de veterinària un curs d'iniciació al tenis o a l'escalada pot convalidar-se per crèdits de lliure elecció, i en canvi una conferència al Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona amb els veterinaris etòlegs Daniel Mills i Kendal Shepherd sobre agressivitat canina no dóna dret a cap reconeixement (ni tant sols un descompte per a estudiants).

Tornant al tema del treball, després de varis anys formant-me vaig prendre la decisió de començar a exercir com a educadora canina. Els primers casos els vaig realitzar pràcticament de manera altruista, i a mesura que anava guanyant experiència i confiança, la meua feina també va passar a estar millor remunerada.

Actualment combino els estudis de veterinària amb la feina d'educadora canina, i tinc la sort de poder aplicar la perspectiva científica que m'aporta la carrera a les activitats d'ensinistrament caní. És aquest un dels motius que m'han portat a dur a terme aquest treball. La manca de regulació del sector per part de les autoritats competents fa que els professionals ens trobem perduts a l'hora de continuar formant-nos, al igual que els propietaris de gossos que cerquen un ensinistrador fiable. També he conegut de primera mà la controvèrsia que existeix entre etòlegs i ensinistradors canins; uns s'emparen en que són veterinaris, els altres en que tenen més coneixements pràctics. He conegut bons i mals professionals d'ambdós camps, ensinistradors que posseïen moltes més habilitats a l'hora de treballar amb gossos, etòlegs que es recolzaven massa als psicofàrmacs, ensinistradors que directament practicaven actes de tortura contra els animals, i etòlegs que amb els seus estudis estan creant un món molt millor per als gossos.

Existeix tanta varietat de professionals, de tècniques de treball, d'activitats relacionades amb el comportament caní, que he trobat molt interessant realitzar en el present document una definició dels principals professionals que es dediquen al comportament caní, una revisió de la legislació catalana i espanyola d'aquest sector, i un intenten de definir hipotètiques situacions d'intrusisme en una professió no regulada.

A més, he volgut desenvolupar una secció relacionada amb les diferents tècniques d'ensinistrament des d'un punt de vista de benestar animal i opinió social, tenint en ment l'aparició recent de diferents programes televisius que mostren com es tracten els problemes de comportament dels gossos.

El treball compta també amb un apartat on es comentaran els resultats d'una enquesta que l'autora a realitzat per conèixer si la professió d'ensinistrador caní és realment, com indica el títol del treball, una professió mediatitzada, i coneixerem l'opinió al respecte de dos professionals, en concret un etòleg clínic veterinari i un educador i ensinistrador caní.

2. DEFINICIONS

La verdad en ciencia puede ser definida como la hipótesis de trabajo que mejor se ajusta para abrir el camino a la siguiente mejor ajustada.

Konrad Lorenz (1903 - 1989)

2.1 ESTUDIOSOS DEL COMPORTAMENT DELS GOSSOS

Existeixen una ampla varietat d'especialistes interessats en els gossos: poden ser etòlegs, ecòlegs de la conducta, psicòlegs cognitius, neurocientífics, antropòlegs biològics, biòlegs evolutius i conductistes (Coppinger & Coppinger, 2004).

En aquest treball, ens centrarem en els denominats etòlegs clínics veterinaris, enisnistradors canins i educadors canins.

2.2 DEFINICIONS

2.2.1 DEFINICIONS ETIMOLÒGIQUES

- ❖ **Etologia:** (*dels substantius grecs “ethos, -eos” = costum, hàbit, i “lógos, -ou” = estudi, tractat*). Branca de la biologia que estudia el comportament dels animals, sota les condicions de l'hàbitat natural, i els mecanismes que en determinen el comportament.
- ❖ **Ensinistrar:** comunicar (a algú) aptesa, destresa, en algun art, en algun treball. Domar a un animal.
- ❖ **Educar:** (*del llatí “educare”*). Formar (algú) desenvolupant i dirigint les seves facultats físiques, morals i intel·lectuals.

2.2.2 DEFINICIONS APLICADES

- ❖ **Etologia clínica veterinària:** terme utilitzat per primera vegada l'any 1969, en un article publicat a la revista *British Veterinary Journal*. L'autor utilitzava aquest terme per referir-se a l'estudi dels canvis de conducta que són conseqüència de malalties. Des de llavors, la importància de l'etologia en l'exercici de la veterinària s'ha fet cada vegada més patent, al mateix temps que els objectius de l'etologia clínica veterinària s'han ampliat.
 - Actualment, el diagnòstic, prevenció i tractament dels problemes de comportament dels animals de companyia constitueixen el principal objectiu de l'etologia clínica (Manteca 2003).
- ❖ **Ensinistrament (del gos i de qualsevol altre animal):** fonamentat en el condicionament operant (la freqüència d'una determinada conducta augmenta o disminueix en funció de les seves conseqüències).
 - L'ensinistrament és una part fonamental del tractament de la majoria de problemes de comportament en el cas del gos (Manteca 2003).

- ❖ **Educació canina** (*l'autora, davant la impossibilitat d'obtenir bibliografia que defineixi aquest concepte, es veu obligada a definir, segons la seva pròpia experiència, aquest terme.*):

El terme educació es defineix com el procés de socialització formal dels individus d'una societat. A través de l'educació, les noves generacions assimilen i aprenen coneixements i normes de conducta. Un dels objectius és estimular els hàbits d'integració social, de convivència grupal, solidaritat i cooperació.

- Si apliquem aquest concepte en la relació entre persones i gossos, podríem concloure que l'educació canina és el procés que facilita la integració dels gossos a la societat, a partir de l'ensenyament de normes de conducta que permetin a l'animal conviure entre persones i prevenir problemes de comportament.

L'educació canina és un concepte relativament nou, que intenta allunyar-se dels objectius i tècniques que tradicionalment s'associen a l'ensinistrament caní, com l'obediència estricta del gos amb un estil similar al militar, i tècniques d'ensinistrament sovint basades en el càstig positiu.

3. MARC LEGAL

"La grandeza de una nación y su progreso moral pueden ser juzgados por la manera en que trata a sus animales".

Mahatma Gandhi (1869 - 1948)

3.1 REGULACIÓ

3.1.1 NORMATIVA ESTATAL

No existeix cap normativa a nivell estatal per regular la capacitació d'ensinistradors canins en general.

No obstant, la normativa específica sobre el règim jurídic de la tinença d'animals potencialment perillosos, concretada en la **Llei 50/1999**, de 23 de desembre, sobre el Règim Jurídic de la Tinença d'Animals Potencialment Perillosos, desenvolupada, en part, pel Reial Decret 287/2002, de 22 de març, introdueix, en l'article 7 d'aquella, la obligació d'obtenir un **certificat de capacitació als ensinistradors d'aquests tipus d'animals**, amb orientació expressa d'atenuar els trets agressius del seu caràcter, disminuint el seu perill.

Sobre aquest aspecte, la disposició addicional segona de la Llei 50/1999 atribueix a les Comunitats Autònomes la competència per determinar proves, cursos o acreditatiu de l'experiència necessaris per a l'obtenció del certificat de capacitació d'ensinistrador.

LEY 50/1999, de 23 de diciembre, sobre el Régimen Jurídico de la Tenencia de Animales Potencialmente Peligrosos

Se considera que la peligrosidad canina depende tanto de factores ambientales como de factores genéticos, de la selección que se haga de ciertos individuos, independientemente de la raza o del mestizaje, y también de que sean específicamente seleccionados y adiestrados para el ataque, la pelea y para inferir daños a terceros.

❖ Artículo 7: Adiestramiento

2. *El adiestramiento para guarda y defensa deberá efectuarse por adiestradores que estén en posesión de un certificado de capacitación expedido u homologado por la autoridad administrativa competente.*
1. *El certificado de capacitación será otorgado por las Administraciones autonómicas, teniendo en cuenta, al menos, los siguientes aspectos:*
 - d. *Capacitación adecuada de los adiestradores en consideración a los requisitos o titulaciones que se puedan establecer oficialmente.*

➤ Artículo 13. Infracciones i sanciones

e) Adiestrar animales potencialmente peligrosos por quien carezca del certificado de capacitación.

❖ *Disposición adicional segunda.*

Certificado de capacitación de adiestrador: Las Comunidades Autónomas determinarán, en el plazo de seis meses, las pruebas, cursos o acreditación de experiencia necesarios para la obtención del certificado de capacitación de adiestrador.

Per tant, a nivell estatal es preveu la regulació del certificat de capacitat d'ensinistrador per part de les comunitats autònomes, i únicament obliga aquest certificat als ensinistradors que exerceixin la seva professió amb animals considerats potencialment perillosos. A efectes d'aquesta llei, un ensinistrador sense certificat de capacitat igualment podria exercir si els seus clients fossin gossos que no formin part dels considerats potencialment perillosos.

3.1.2 NORMATIVA CATALANA

A Catalunya no s'ha realitzat cap determinació de les proves, cursos o acreditatiu d'experiència necessari per a l'obtenció del certificat de capacitat d'ensinistrador, tal i com disposava la Llei 50/1999 sobre el Règim Jurídic de la Tinença d'Animals Potencialment Perillosos, malgrat que aquesta llei de l'any 1999 donava un termini de 6 mesos a les comunitats autònomes per dur a terme aquesta tasca.

No obstant, si que s'esmenta en la següent llei catalana alguns aspectes sobre l'ensinistrament caní:

Llei 10/1999, de 30 de juliol, sobre la tinença de gossos considerats potencialment perillosos:

- ***Article 5: Regulació de l'ensinistrament.***
- 2. ***Les activitats relacionades amb l'ensinistrament de gossos només poden ésser realitzades en els centres o les instal·lacions legalment autoritzats i per professionals que tinguin la formació i els coneixements necessaris avalats per la titulació reconeguda oficialment.***
- ***Són infraccions greus: fer activitats d'ensinistrament sense acreditatiu professional oficial.***

En aquesta llei, i a diferència de l'estatal comentada anteriorment, es requereix a tots els professionals de l'ensinistrament caní (independentment de la raça del gos amb qui treballi) posseir una titulació reconeguda oficialment, i es considera infracció greu dur a terme activitats d'ensinistrament sense aquest acreditatiu professional oficial.

En aquest cas, la citada llei catalana preveu un requisit per a les activitats d'ensinistrament caní que no està degudament reglamentat, al no existir cap titulació reconeguda oficialment. Podríem concloure que existeix un buit legal en la regulació de l'ensinistrament a Catalunya.

Cal esmentar que recentment a Catalunya s'ha regulat un tipus concret d'ensinistrament, l'ensinistrament de gossos d'assistència, mitjançant la llei 19/2009, del 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència.

L'autora considera que citar aquesta llei en el present treball és interessant ja que, tot i no ser aplicable a l'activitat general d'ensinistrament caní i tractament de problemes de conducta, és un pas important en la legislació catalana i pot servir de pauta per a regularitzar la professió en general.

LLEI: 19/2009, del 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència.

Segons l'esmentada llei 19/2009, del 26 de novembre, cal dur a terme la regulació de les activitats d'ensinistrament i cura dels gossos d'assistència, que no existeix actualment, i també la dels centres d'ensinistrament.

Pel que fa al procediment d'autorització dels centres d'ensinistrament de gossos d'assistència, la desestimació per silenci administratiu es fonamenta en la responsabilitat que comporta l'ensinistrament d'aquests gossos i en les greus conseqüències que un ensinistrament deficient podria tenir per als usuaris i terceres persones.

La Llei també recull la necessitat que figuri l'ensinistrament de gossos d'assistència com a professió en el Catàleg de qualificacions professionals de Catalunya i en regula la creació d'una qualificació professional.

❖ **Article 2: definicions**

Centres d'ensinistrament: els establiments, reconeguts oficialment, que disposen dels professionals, les condicions tècniques, les instal·lacions i els serveis adequats per a l'ensinistrament, el seguiment i el control dels gossos d'assistència.

*Ensinistrador o ensinistradora de gossos d'assistència: la **persona amb la qualificació professional adequada** que educa i ensinistra un gos d'assistència per a l'acompliment de les diferents tasques que ha de dur a terme per a donar el servei adequat a l'usuari o usuària.*

❖ **Article 23: Òrgans competents per a l'autorització dels centres d'ensinistrament de gossos d'assistència**

- 1. Correspon al departament competent en matèria de serveis socials l'autorització oficial dels centres d'ensinistrament de gossos d'assistència.**

❖ **DISPOSICIONS ADDICIONALS**

Segona

Registre de centres d'ensinistrament i unitats de vinculació

- 1. Es crea el Registre de centres d'ensinistrament i unitats de vinculació, que s'adscriu al departament competent en matèria de serveis socials, sens perjudici del Registre general d'animals de companyia, adscrit al departament competent en matèria de protecció dels animals.*

2. *El departament competent en matèria de serveis socials ha d'establir per reglament la regulació del Registre de centres d'ensinistrament i unitats de vinculació.*

Quarta

Creació de la qualificació professional d'ensinistrament de gossos d'assistència

1. *El departament competent en matèria de qualificacions professionals ha de crear la qualificació professional d'ensinistrament de gossos d'assistència, i també la formació per mòduls associada, en el termini de dos anys a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta llei.*

ORDRE: ASC/573/2010, de 3 de desembre, de desplegament parcial de la Llei 19/2009, de 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència

- ***Article 1:** L'objecte d'aquesta Ordre és la regulació del carnet i del distintiu identificatiu del gos d'assistència de caràcter oficial, així com del Registre de centres d'ensinistrament i unitats de vinculació, en desenvolupament parcial de la Llei 19/2009, de 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència.*
- ***Article 2:** Òrgan competent per acreditar els gossos d'assistència i autoritzar els centres d'ensinistrament*
 - 2.1 *De conformitat amb el que estableix l'article 4.1 de la Llei 19/2009, de 26 de novembre, s'encomana a l'institut Català d'Assistència i serveis socials (iCass) l'acreditatiu dels gossos d'assistència.*
 - 2.2 *El mateix organisme s'encarrega de l'autorització dels centres d'ensinistrament de gossos d'assistència, segons el que preveu l'article 23.2 de la mateixa Llei.*

3.1.3 COMUNITATS AUTÒNOMES AMB NORMATIVA ESPECÍFICA

Aragó i València són comunitats autònomes que, tot i que amb retard, han posat en pràctica la disposició addicional segona de la llei 50/1999 comentada anteriorment. En aquestes comunitats la professió d'ensinistrador caní gaudeix d'un títol oficial reconegut.

3.1.3.1 ARAGÓ

DECRET 239/2008, de 16 de desembre, del Govern d'Aragó, pel que s'estableixen les normes d'homologació dels cursos de formació i les d'acreditació de les entitats de formació, dels cuidadors i manipuladors d'animals, dels ensinistradors dels animals de companyia i dels animals potencialment perillosos (BOA 24 de desembre)

[...] resulta convenient unificar els programes de formació dels ensinistradors d'animals de la espècie canina, independentment de que es tracti o no d'animals potencialment perillosos, en atenció a que un ensinistrament inadequat pot estimular els trets agressius dels animals que en un principi no ho són. Es considera oportú, per tant, donar un tractament unificat a tots els ensinistradors d'animals de l'espècie canina, sigui quina sigui la seva raça i orientació dels animals.

ANEX IV

VI: PROGRAMA PER ENSINISTRADORS D'ANIMALS DE COMPANYIA I D'ANIMALS POTENCIALMENT PERILLOSOS

1. Races canines i etologia animal
2. Legislació bàsica. Llei 50/1999 i Reial Decret 287/2002. Llei 11/2003, de protecció animal de la Comunitat Autònoma d'Aragó.
3. Mecanismes de control de conducta: motivació i conflictes motivacionals. Tècniques d'ensinistrament.
4. Genètica de la conducta
5. Aprenentatge i desenvolupament de la conducta.
6. Problemes de conducta i d'agressivitat. Conducta alimentària, sexual, maternal i social.
7. Tècniques d'apaivagament, control i domini.
8. Benestar animal, situacions d'estrès i comportaments estereotipats.
9. Pors i fòbies.
10. Mesures de seguretat.
11. Pràctiques (duració mínima de 180 hores).

3.1.3.2 VALÈNCIA

ORDE 3/2010, de 26 de gener, de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació de la Comunitat Valenciana, per la qual es desenvolupa el procediment per a l'homologació dels cursos d'ensinistrador caní i el procediment d'inscripció en el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats

L'article 5 del Decret 145/2000, de 26 de setembre, pel qual es regula a la Comunitat Valenciana la tinença d'animals potencialment perillosos, regula el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats en la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació. Per a obtenir la inscripció en l'esmentat registre, la normativa autonòmica estableix que l'interessat ha d'acreditar, a més del compliment dels requisits establits en l'article 7 de la Llei 50/1999, de 23 de desembre, sobre el Règim Jurídic de la Tinença d'Animals Potencialment Perillosos, almenys, una de les condicions següents: l'ensenyança específica rebuda en centres, organismes o associacions reconeguts oficialment, o bé, l'experiència com a ensinistrador per un període no inferior a cinc anys.

Tenint en compte que la perillositat canina depèn no sols de factors genètics, sinó que pot hi contribuir la selecció i l'ensinistrament per a l'atac o la brega, i que els eventuais danys a tercers es poden provocar com a conseqüència d'estes accions, i atesa la conveniència d'aconseguir una pacífica convivència, resulta convenient desenvolupar normativament, d'una banda, el procediment per a l'homologació dels cursos pels quals s'impartix l'ensenyança específica d'ensinistrador caní i, d'altra banda, el procediment d'inscripció en el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats, en la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

❖ **Article 1. Objecte**

L'objecte d'esta orde és regular tant el procediment per a l'homologació dels cursos pels quals s'impartix l'ensenyança específica per a la capacitació com a ensinistrador caní, com el procediment per a obtenir la inscripció en el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats, de la conselleria competent en matèria d'animals de companyia potencialment perillosos, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

❖ **Article 2. Procediment per a l'homologació dels cursos pels quals s'impartix l'ensenyança específica per a la capacitació com a ensinistrador caní**

1. *Pel que fa als centres privats o associacions que pretenguin obtenir l'homologació, el curs pel qual s'impartisca l'ensenyança específica per a la capacitació com a ensinistrador caní ha de complir els requisits següents:*
 - a) *El contingut del curs ha d'estar dirigit a pràctiques de treball, esportives i exercicis d'obediència.*

D'acord amb allò que s'estableix l'article 7.1 de la Llei 50/1999, de 23 de desembre, sobre el Règim Jurídic de la Tinença d'Animals Potencialment Perillosos, i el Decret 145/2000, de 26 de setembre, del Consell, pel qual es regula, a la Comunitat Valenciana, la tinença d'animals potencialment perillosos, es prohibix l'ensinistrament d'animals per a l'atac o qualsevol

altre, dirigit a potenciar o acréixer la seua agressivitat, excepte el desenvolupat per les forces i cossos de seguretat de l'Estat

b) El programa en què es base l'ensenyança específica impartida ha d'incloure com a continguts específics les matèries següents:

- *Normativa de la Comunitat Valenciana que regula la tinença i el benestar dels animals de companyia.*
- *Normativa de la Comunitat Valenciana que regula la tinença d'animals potencialment perillosos.*
- *Etnologia de les diferents races canines.*
- *Aspectes anatòmics i fisiològics de carnívors, en especial, de races canines.*
- *Regles bàsiques de l'ensinistrament caní.*
- *Correcció de conductes agressives i inadequades en gossos.*
- *Reeducació i resocialització d'animals de l'espècie canina.*
- *Si s'escau, regles bàsiques de l'ensinistrament de gossos de servici, vigilància i control.*

c) La formació acreditada ha de sumar, en conjunt, un mínim de 150 hores lectives, que es poden distribuir en diferents cursos o diferents mòduls dins d'un mateix curs.

d) El professorat ha d'estar en possessió de la titulació i de la formació suficient, degudament acreditada en la matèria o grup de matèries, atès el tipus de mòdul en què s'inserisca la matèria objecte de docència, així com a l'especificitat d'esta. S'han d'acreditar els coneixements específics en la matèria que s'impartirà i s'ha de presentar un projecte docent suficient per a garantir l'adequada formació de l'alumnat.

❖ **Article 3.** *Procediment per a la inscripció en el Registre d'Ensinistrador Canins Capacitats de la Comunitat Valenciana*

1. Aquells ensinistradors canins que vullguen obtindre la inscripció en el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats de la Comunitat Valenciana, previ compliment dels requisits establits en la normativa bàsica estatal i autonòmica sobre animals potencialment perillosos, han de presentar la seua sol·licitud preferentment en el registre general de la conselleria competent en matèria d'animals de companyia.

2. La sol·licitud, que ha de tindre els requisits que s'establixen en l'article 70 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i Procediment Administratiu Comú, ha d'anar acompanyada amb la documentació següent:

- a. Certificats, compromisos i la resta de documentació que acredite el compliment dels requisits establits en la normativa bàsica estatal per la qual es regula la capacitació com a ensinistrador caní i la tinença d'animals potencialment perillosos, article 7 de la Llei 50/1999, de 23 de desembre, sobre el Règim Jurídic de la Tinença d'Animals Potencialment Perillosos, així com en la normativa autonòmica que regula la creació del Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats i els requisits per a realitzar la inscripció.*

b. L'acreditatiu del compliment d'una de les condicions següents establides en la normativa autonòmica que regula la inscripció en el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats i la tinença d'animals potencialment perillosos:

- *L'ensenyança específica rebuda en centres, organismes o associacions reconeguts oficialment. S'entendrà per centres o organismes reconeguts oficialment, les universitats i els centres públics de formació, així com els cursos que puguin impartir les diferents administracions públiques. Quan la formació haja sigut impartida per altres centres, s'exigirà que es tracte de cursos prèviament homologats per la conselleria competent en matèria d'animals potencialment perillosos, d'acord amb allò que es disposa en l'article anterior. En tot cas, l'esmentada ensenyança s'acreditarà per mitjà de l'aportació del títol o certificat que acredite la superació del curs o els cursos corresponents.*
- *L'experiència com a ensinistrador per un període no inferior a cinc anys, en la forma justificada i establida en la normativa autonòmica per la qual es regula el Registre d'Ensinistradors Canins Capacitats.*

3.2 INTRUSISME PROFESSIONAL

A Catalunya, segons l'article 11 de la Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals, és **intrusisme la realització d'actuacions professionals sense complir els requisits establerts legalment per a l'exercici de la professió**, i és actuació professional irregular la que vulnera les normes deontològiques, s'exerceix sense la diligència professional deguda o incorre en competència deslleial.

En el mateix article s'esmenta que els actes d'intrusisme i les actuacions professionals irregulars han d'ésser posats en coneixement de l'Administració de la Generalitat o, en el cas de professions col·legiades, del col·legi professional pertinent, als efectes d'adoptar les mesures pertinents.

- ❖ A Catalunya, l'ensinistrament caní està regulat per la llei 19/2009 del 26 de novembre en quant a l'ensinistrament de gossos d'assistència, la llei 10/1999 del 30 de juliol, en quant a gossos considerats potencialment perillosos, i el no expressament regulat en aquestes lleis, ens acolliríem a la llei estatal 50/1999, i en el seu defecte el Codi Civil.

Per tant, a Catalunya no podríem considerar que en la professió d'ensinistrador caní en general existeix l'intrusisme professional (entès com disposa l'article 11 de la Llei 7/2006), degut al buit legal que anteriorment s'ha comentat sobre l'article 5 de la llei 10/1999 del 30 de juliol, on es regula l'ensinistrament caní amb el requeriment d'una titulació reconeguda oficialment que en l'actualitat no existeix.

- ❖ En el cas dels etòlegs clínics veterinaris, l'associació d'etòlegs més important del país (GrETCA) i la principal associació de veterinaris de petits animals espanyola (AVEPA), considera que els problemes de conducta dels animals domèstics han de ser tractats com qualsevol altra patologia mèdica, és a dir, basant els seus diagnòstics, tractaments i tècniques de prevenció en el coneixement científic. Segons ells, tots els camins que es distancien de la metodologia científica haurien de ser considerats com un acte d'intrusisme professional.

Existeixen molts ensinistradors i educadors canins que en el seu exercici tracten els problemes de conducta dels gossos. No obstant, no hi ha una regulació que estableixi que els problemes de conducta han de ser tractats exclusivament per a veterinaris etòlegs clínics. Un cas similar es reflecteix en un article del Diario Médico (07/01/2009) on el Tribunal Constitucional es va pronunciar sobre l'intrusisme en la professió sanitària. La doctrina acordada pels magistrats manifesta que no hi ha intrusisme sense la determinació dels actes concrets que integren cada especialitat.

Per tant, en el cas que legalment es determinessin els actes concrets que integren als diferents professionals que es dediquen al comportament caní, ens hauríem de plantejar dos casos diferents d'intrusisme:

- Ensinistradors i educadors en front a veterinaris etòlegs clínics, en quant a si és lícit el tractament de problemes de conducta per part dels primers sense l'ajuda d'un veterinari, tenint en compte que els problemes de comportament s'han de diagnosticar i tractar com qualsevol altra patologia mèdica.
 - De veterinaris en front a veterinaris especialitzats en etologia, tenint en compte que la formació dels segons és especialitzada a conèixer el comportament dels animals i al diagnòstic i tractament dels trastorns de la conducta.
- ❖ El cas més clar d'intrusisme professional seria la prescripció de psicofàrmacs per part d'un professional no veterinari per tractar problemes de comportament.

Cal tenir en compte l'article 2 de la mateixa LLEI 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals, **són professions titulades les que es caracteritzen per l'aplicació de coneixements i tècniques per a l'exercici de les quals cal tenir un títol acadèmic universitari**, acreditatiu de la completa superació d'un pla d'estudis, que habiliti per a l'exercici professional d'acord amb la normativa vigent i, si escau, per a complir les altres condicions establertes per llei.

Considerant aquesta llei, es podria discutir si l'ensinistrament caní pot ser una professió titulada a Catalunya tenint en compte que universitats com la Universitat Autònoma de Barcelona ofereixen cursos d'ensinistrament caní.

Caldria definir si un ensinistrador caní amb aquesta titulació equivaldria al certificat de capacitació d'ensinistrador caní al qual es refereix la llei estatal 50/1999 del 23 de desembre, o a la titulació oficial que esmenta l'article 5 de la llei 10/1999 sobre la tinença de gossos considerats potencialment perillosos.

4. ENSINISTRADOR CANÍ: PROFESSIÓ MEDIATITZADA

Efectes dels programes de televisió sobre ensinistrament
per la societat i pel benestar animal

“Decir –quiero aprender a interactuar con mi perro, así que voy a aprender de los lobos–
tiene tanto sentido como decir –quiero mejorar como padre, ¡voy a ver como lo hacen
los chimpancés!–”

Dr. Ian Dunbar

4.1 BENESTAR ANIMAL: LEGISLACIÓ

4.1.1 CATALANA

El següent decret legislatiu és el recull en un text únic de la Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals, i la part vigent de la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, amb les modificacions introduïdes a totes dues lleis per la Llei 12/2006, i també les previsions d'aquesta última Llei referents a protecció dels animals que no modifiquen preceptes concrets de les lleis anteriors.

DECRET LEGISLATIU: 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals (DOGC 5113, de 17 de abril).

❖ *Article 2 (disposicions generals): Finalitat i principis*

Els animals són éssers vius dotats de sensibilitat física i psíquica, i també de moviment voluntari, els quals han de rebre el tracte que, atenent bàsicament les necessitats etològiques, en procuri el benestar.

Ningú no ha de provocar sofriments o maltractaments als animals o causar-los estats d'ansietat o por.

❖ *Article 5: Prohibicions*

Resten prohibides les actuacions següents respecte als animals:

- a. Maltractar-los, agredir-los físicament o sotmetre'ls a qualsevol altra pràctica que els produeixi sofriments o danys físics o psicològics.*

❖ *Article 30*

1. Són infraccions lleus:

- r) Maltractar animals, si no els produeix resultats lesius.*

3. Són infraccions greus:

- l) Maltractar o agredir físicament els animals si els comporten conseqüències greus per a la salut.*

4. Són infraccions molt greus:

- a) Maltractar o agredir físicament els animals, si els comporta conseqüències molt greus per a la salut.*

4.1.2 INTERNACIONAL

A mode d'exemple es mostra la llei anglesa sobre benestar animal. Es creu interessant citar aquesta llei ja que, a diferència de la llei catalana, inclou un codi de pràctiques específic sobre el benestar dels gossos en el qual es fan recomanacions sobre els mètodes d'ensinistrament a l'hora d'educar a un gos.

Animal Welfare Act 2006 (Department for Environment Food and Rural Affairs)

Codis de pràctiques

(1) L'autoritat nacional competent pot expedir, així com revisar de tant en tant, codis de pràctiques amb la finalitat de proporcionar orientació pràctica respecte de qualsevol disposició feta per o en virtut d'aquesta llei.

El propòsit del Codi és proporcionar una guia pràctica per ajudar a complir amb les disposicions de la Secció 9 de la llei (Animal Welfare Act 2006). No especifica com tenir cura d'un gos, però es resumeixen fets importants que s'han de considerar al prendre decisions sobre la millor manera de tenir cura del seu gos.

- ❖ **Secció 3 del Code of Practice for the Welfare of Dogs:** La necessitat de poder exhibir els patrons normals de comportament. Assegurar-se que el seu gos es comporta normalment.

Ensinistrar un gos és important per ajudar-lo a aprendre la manera apropiada de comportar-se i fer més senzill mantenir-lo sota control. **Un bon ensinistrament pot millorar la qualitat de vida del gos, mentre que castigar un gos pot causar-li dolor i patiment.**

Tots els gossos haurien de ser ensinistrats per comportar-se bé, idealment des de edats primerenques. **Utilitzeu únicament ensinistrament positiu basat amb recompenses. Eviti els mètodes d'ensinistrament cruels, potencialment dolorosos o aterridors pels gossos.**

4.2 PROGRAMES DE TELEVISIÓ

4.2.1 EL ENCANTADOR DE PERROS (CESAR MILLAN)

“El Encantador de Perros”(Dog Whisperer) és un programa produït per National Geographic Channel sobre ensinistrament de gossos. A España s’emet pel canal Cuatro.

El conductor del programa és Cesar Millan. Segons la seva pàgina web oficial, va viatjar a Estats Units per bolcar-se en el seu do (una comunió primària amb la naturalesa). Sobre ell s’esmenta que va estudiar llibres de psicologia canina apassionadament, i que a través de la seva pròpia observació, apreciació i experiència directa el Cesar va anar destil·lant fórmules pròpies que mantenen als gossos equilibrats, tranquils i submisos.

Segons la mateixa web, el seu mètode es basa en el seu hàbitat natural, la supervivència d’un gos depèn d’una jauria forta, estable i organitzada, on cada membre coneix el seu lloc i segueix les normes establertes pel líder de la jauria. Cesar Millan ensenya que, per poder satisfer al nostre gos i a nosaltres mateixos, ens hem de convertir en un líder de jauria tranquil i ferm.

4.2.2 MALAS PULGAS (BORJA CAPPONI)

El programa Malas Pulgas també és un programa sobre ensinistrament de gossos, produït per BocaBoca i presentat per Borja Capponi. S’emet, com “El Encantador de Perros”, a la cadena Cuatro.

Segons la pàgina web oficial de cuatro (cadena de televisió que emet el seu programa), Borja Capponi ha demostrat en els seus anys d’experiència (15 anys) tenir un talent innat per a comunicar-se amb els animals. Segons la mateixa web, Borja Capponi parla el llenguatge dels animals i té una missió: aconseguir que gossos i propietaris visquin en harmonia.

Segons el mateix Borja Capponi, *"las bases para tener un perro equilibrado son la genética, sus dueños y el entorno en el que vive" y que "por tanto, la raza no es el único elemento decisivo que marca el comportamiento del animal, sino la estructura jerárquica que sus dueños le aportan"*.

4.3 ANÀLISIS DELS PROGRAMES

Primerament, l'autora voldria senyalar el fet que, tant en el cas de Cesar Millan com Borja Capponi, els dos professionals es consideren com a posseïdors d'un do per comunicar-se amb els animals. En cap moment senyalen haver rebut algun tipus de formació en aquest sentit, com haver realitzat algun màster en comportament animal en alguna universitat, o haver rebut formació d'algun professional reconegut, etc.

La reflexió que se'n desprèn és que si l'ensinistrament caní es vol considerar com una professió reconeguda, els professionals que s'hi dediquin han d'estar degudament formats i posseir els coneixements i l'experiència necessàries per a exercir la professió. Difícilment la professió serà creïble si qui l'exerceix es qualifica místicament com a posseïdor d'un do per comunicar-se amb els animals.

Un altre punt que es vol recalcar és el fet de que associacions com GrETCA (Grup d'Etologia Clínica de l'Asociación de Veterinarios Españoles de Pequeños animales), l'American Veterinary Society of Animal Behavior (AVSAB), i el Codi de Pràctiques pel Benestar dels Gossos anglès, recomanin l'ensinistrament en positiu (basat en recompenses) com a mètode d'ensinistrament. Desaconsellen l'aplicació de mètode aversius així com basar les modificacions de conducta amb la teoria de la dominància.

Tant el programa “El Encantador de Perros” com a “Malas Pulgas” s'utilitzen mètodes aversius (càstigs positius), i en molts casos les modificacions de conducta es basen en la teoria de la dominància.

Què podem observar en els programes que comprometen el benestar animal:

- ❖ L'ús de força física per a reprimir conductes, ja sigui mitjançant cops amb les mans, objectes (per exemple raquetes de tenis, escombres...), empentes, patades, crits, correccions, forçar-lo a tombar-se a terra...

Els mètodes que utilitzen la confrontació a l'hora d'educar o modificar la conducta d'un gos (com els mencionats anteriorment), quan són aplicats pel propietari, s'han associat a l'augment de respostes agressives per part del gos (Herron *et al.*, 2009).

En altres estudis també s'ha observat que el càstig pot augmentar la predisposició a comportaments agressius en nombroses espècies. Els animals en que el càstig no ha suprimit immediatament un comportament poden augmentar els seus esforços per evitar el càstig fins al punt de tornar-se agressius. Els que ja mostraven comportaments agressius poden exhibir més intensitat i agressivitat (Azrin *et al.*, 1968; Hutchinson, 1977). Alguns càstigs poden semblar poc severos, al no causar dany físic. No obstant, poden provocar que l'animal es torni poruc, i aquesta por es pot generalitzar a d'altres contextos (AVSAB, 2007).



Imatge: “Malas Pulgas”, 1er episodi

- ❖ L'ús de collars d'ofec, de càstig (punxes), així com l'aplicació de correccions amb la corretja utilitzant aquests collars (es dona una estrebada a la corretja per tal que la pressió dels collars provoquin dolor a l'animal).

En el cas del collar d'ofec, també s'ha utilitzat en alguns capítols com el seu nom indica: es tracta d'alçar la corretja per tal que les potes anteriors de l'animal no toquin a terra. L'animal queda penjat i s'ofega fins que el deixen tornar a recolzar-se al terra. Podem trobar un exemple d'aquest tipus d'ús en el episodi de "El Encantador de perros: Shadow, Jake & Riley y Norton", concretament amb el creuat d'Alaska Malamute Shadow.



Imatge: el Encantador de Perros, episodi "Shadow, Jake & Riley and Norton".

Els collars estranguladors poden malmetre la tràquea, especialment en gossos amb col·lapse de tràquea o tràquea hipoplàsica. També poden causar ocasionalment el síndrome de Horner (dany en la inervació de l'ull). Alguns gossos, especialment races braquiocefàliques, han desenvolupat sobtadament edemes pulmonars molt perillosos, degut possiblement a l'obstrucció sobtada de les vies aèries altes que comporta una ràpida oscil·lació de la pressió intratoràcica (Drobatz *et al.*, 1995). Gossos propensos a patir glaucomes són més susceptibles als collars estranguladors al voltant del coll que poden fer augmentar la pressió intraocular (Pauli *et al.*, 2006).

Aquestes pràctiques vulneren l'article 5 el Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril de la Llei de protecció dels animals, on es prohibeix maltractar, agredir físicament o sotmetre a qualsevol altra pràctica que produeixi sofriments o danys físics o psicològics als animals.

Altres pràctiques qüestionables des d'un punt de vista científic:

Concepte de manada:

Tot i que podem obtenir idees dels tipus de comportament a estudiar en els gossos basats amb el que es coneix sobre els llops, el millor model per entendre als gossos domèstics és el gos domèstic. Els gossos han divergit significativament dels llops en els últims 15.000 anys. Els llops ancestrals han evolucionat com a caçadors i ara viuen en manades formades la majoria de vegades pels membres de la família (Mech 1999). Els membres de la manada cooperen en la caça i cria de la descendència. En un any, normalment només el mascle alpha i la femella alpha criaran, per tant totes les forces de la manada es poden centrar en una sola camada.

Els gossos, d'altra banda, han evolucionat com escombriaires en comptes de caçadors (Coppinger & Coppinger 2004). Aquells que eren menys espantadissos, comparats amb els seus parents llops, eren més capaços de sobreviure entre les escombraries dels humans i reproduir-se en aquest entorn. Actualment, els gossos vagabunds viuen en petits grups en lloc de manades, i en alguns casos passen la major part del seu temps sols (MacDonald & Carr, 1995). Generalment no cooperen per caçar o per criar la seva

Alguns autors consideren que els experts en conducta canina que estableixen analogies del tipus “els llops formen manades, per tant, si vols ensenyar-li un truc a un gos tens que ser el líder de la manada, ser el llop alpha” no tenen cap mena de rigor científic (Coppinger & Coppinger, 2004)

Concepte de dominància:

Molts dels comportaments indesitjats dels gossos succeeixen no per que desitgin guanyar una posició més elevada en el rang, sinó simplement per que la conducta s'ha reforçat. Per exemple, robar menjar quan els humans no els estan mirant no és un intent d'eleva-se en el rang. A la natura, els animals en posicions baixes al rang roben recursos als de posicions superiors quan aquests no els estan guardant. Es tracta d'una estratègia alternativa per obtenir els recursos que volen. Aquells animals que són reforçats seguidament per aquest comportament són més propensos a continuar robant (AVSAB, 2008).

Veiem unes imatges d'aquest cas, i de la manera com Borja Capponi manipula a l'animal:



El més preocupant d'aquest cas és que, mentre està realitzant aquest tipus de manipulacions totalment desaconsellades, està alligant a un nen que viu amb el gos.

La bibliografia suggereix que la majoria de nens són mossegats pel gos de casa després d'haver estat interactuant amb ell (De Keuster et al., 2006).

La majoria de problemes de comportament dels gossos (inclosa l'agressivitat) són ocasionats (almenys al principi) per conductes totalment normals i funcionals per als gossos (Mills, 2003). Per exemple, manipular el gos d'una forma aversiva (com la que observem amb la imatge de la dreta, on apareix Kenzo i el nen que conviu amb ell) causa una gran proporció de casos de mossegades (Bamberger & Houpt, 2006; Fatjó et al 2007).



Imatge: “Malas Pulgas”, 2on episodi

Actualment hi ha estudis que suggereixen que la majoria d'agressions dirigides al propietari estan més relacionades amb la por que amb la dominància (Bamberger & Houpt, 2006).

Líder de la manada, “alpha roll”, “mascle dominant”:

Tant a “El Encantador de perros” com a “Malas Pulgas”, una pràctica habitual que utilitzen els conductors del programa és donar cops en el coll del gos i forçar-lo a girar-se en posició decúbit dorsal, mantenint-lo agafat pel coll. Segons Cesar Millan i Borja Capponi, aquesta pràctica es fa per tal de posar el gos en una posició submissa, per aconseguir que baixi en el seu rang de jerarquia.



Imatge: “Malas Pulgas”, 1er episodi. S’observa com es força a un gos a tombar-se, mentre aquest realitza conductes d’apaivagament.

Com s’ha comentat anteriorment, la causa d’agressió més freqüent en els gossos és la por. Empènyer un gos cap al terra quan està espantat no solucionarà la causa d’aquesta por. Per contra, pot augmentar la intensitat de l’agressió.

L’estudi de Herron et al., (2008) mencionat anteriorment demostra que actuar com a “rol alpha” (o “mascle dominant”), forçar al gos a tombar-se i ensenyar l’abdomen, freqüentment causen una resposta agressiva del gos. L’agressió es pot re-direccionar cap a objectes inanimats o altres animals i persones que es trobin al voltant del propietari. Fins i tot el càstig no físic, com els crits o les correccions, o senyalar al gos amb el dit, poden portar al gos a una agressió defensiva si es sent amenaçat.

4.4 L'OPINIÓ DELS PROFESSIONALS

4.4.1 GRUP D'ETOLOGIA CLÍNICA DE L'ASOCIACIÓN DE VETERINARIOS ESPAÑOLES DE PEQUEÑOS ANIMALES I DE LA FACULTAD DE VETERINÀRIA DE LA UAB

El 18/06/2010, experts del Grup GrETCA (AVEPA) i de la Facultat de Veterinària de la UAB han denunciat que programes de televisió com **"El encantador de perros" o "Malas Pulgas", del canal de televisió Cuatro, divulguen tècniques sense base científica que comporten seriosos perills tant per als animals com per als propietaris.** Segons els veterinaris, el nul rigor dels diagnòstics i tractaments plantejats al programa provoquen una falta de benestar dels animals degut a que indueix efectes negatius (por, dolor, conflicte o frustració). Això deriva en un augment del risc de mossegades als humans que, a més, pot afectar especialment als menors.

Segons els denunciants, aquests programes presenten:

Absència de base científica

A la majoria dels casos presentats al programa, i sigui quin sigui el problema principal, encara que no hi hagi un problema d'agressivitat inicialment (com, per exemple, el cas de Kenzo i Rufo, tots dos emesos al segon programa de "Malas Pulgas"), es planteja com a diagnòstic "la manca de lideratge de la família envers el gos". aquesta visió simplista de les relacions de dominació-submissió fa molt temps que va ser desestimada per la comunitat científica. D'altra banda, més enllà del problema de que no existeixi un diagnòstic correcte, els tractaments aplicats no tenen suport científic.

Les incorreccions esmentades al llarg dels capítols són moltes i transmeten una visió completament falsa del comportament normal caní (comportament social, llenguatge corporal, etc.). Per exemple, en el cas de Lucky, un gos amb fòbies a passar per les portes, Borja Capponi, conductor del programa, assegura que "l'energia d'un altre gos que conviu amb ell -Bahía- influeix totalment al cervell de Lucky perquè el gos 'dominant' té més energia que el 'seguidor' i fa que aquest segueixi al 'dominant'". Aquesta afirmació no té base científica; el gos presumptament 'seguidor' està lligat amb una corda a l'altre gos, que és el que realment travessa la porta. Lucky -'seguidor'- es veu literalment arrossegat per Bahía -'dominant'-.

Benestar dels animals

Els animals no haurien d'experimentar por, dolor, frustració, conflictes o qualsevol altre estat emocional negatiu, al menys de manera crònica o molt intensa. Molts dels animals tractats per Capponi veuen compromès el seu estat de benestar donat que reiteradament observem situacions de por intensa i situacions que generen conflicte o frustració.

És el cas, per exemple, de l'aplicació constant de càstig actiu. Per aplicar un càstig correctament, ha d'aplicar-se l'estímul punitiu sempre que apareix la conducta, ha de ser suficientment fort per a que l'animal deixi de fer-la, ha de ser breu i ha de terminar just

quan acaba la conducta que volem eliminar. En el programa, constantment es violen les regles d'aplicació del càstig: s'aplica quan l'animal no mostra cap conducta incorrecta, inclòs s'aplica, amb molta intensitat, quan l'animal mostra conductes d'apaivagament, i no sempre s'aplica quan apareix la conducta que es vol eliminar. Capponi, per exemple, afirma que "s'ha de bloquejar el gos abans de que comenci a bordar".

Tot això es tradueix en un càstig inconsistent: l'animal és incapaç d'anticipar les conseqüències que tindran les seves accions i, per tant, apareixen estats de conflicte i frustració que comprometen el benestar de l'animal. En conseqüència, **el càstig mal aplicat pot augmentar la por, l'agressivitat i l'estrès o, inclús, generar-los, a més de no tractar l'origen dels problemes.**

D'altra banda, **des del punt de vista ètic, és preferible no utilitzar el càstig com a eina de tractament dels problemes de conducta.** Si, per solucionar un problema de conducta, existeixen varies tècniques i una d'elles disminueix el benestar de l'animal, s'hauria d'evitar en benefici de les que no ho fan.

Conseqüències per a la societat

Independentment de la seva implicació sobre el benestar animal, **recomanar l'ús de tècniques basades en el càstig, l'autoritat o l'agressió suposa un augment del risc d'atac als propietaris.** De fet, en diversos capítols, s'observa com animals no agressius inicialment mostren conductes agressives al llarg del programa i com a conseqüència del tractament.

Els nens són el principal grup de risc pel que fa a atacs de gossos: tenen un risc entre 3 i 4 vegades més gran de patir mossegades per part d'un gos que un adult degut a les condicions físiques i a la incapacitat per reconèixer els senyals d'alarma que els animals ens mostren. A més, les mossegades als nens es dirigeixen majoritàriament a la cara, coll i braços i, per tant, els danys ocasionats són més grans que en els adults.

Els mètodes emprats avui dia per disminuir les tragèdies produïdes per gossos cap a nens es basen en tècniques de no confrontació i d'evitació de conflictes al domicili, és a dir, tot el contrari del que es mostra en el programa.

El mes de març passat, el GrETCA va enviar a la cadena de televisió Cuatro una carta informativa sobre els programes emesos en aquest canal que tracten l'etologia. En ella es posava de manifest la preocupació per alguns dels continguts que s'emetien al programa "El encantador de perros" i, de manera desinteressada, el GrETCA s'oferia per revisar la idoneïtat dels continguts del programa "Malas pulgas", aleshores encara per estrenar, al qual Borja Capponi tracta problemes de conducta dels animals de companyia. La carta no va donar els resultats que s'esperava.

4.4.2 AMERICAN VETERINARY SOCIETY OF ANIMAL BEHAVIOR

L'American Veterinary Society of animal behavior (AVSAB) és un grup de veterinaris i investigadors professionals que comparteixen l'interès d'entendre el comportament dels animals.

Mitjançant la cooperació dels seus membres, l'AVSAB a elaborat una sèrie de declaracions que reflecteixen l'opinió de l'associació en varis tòpics relacionats amb el camp del comportament animal.

Declaració de posició de l'AVSAB sobre l'ús de la teoria de la dominància en la modificació de conducta dels animals (2008)

L'AVSAB es refereix a la recent reaparició de la teoria de la dominància per forçar als gossos i altres animals a la submissió per tal de prevenir i corregir problemes de conducta. Durant dècades, alguns mètodes d'ensinistrament tradicional s'han basat en la teoria de la dominació i han assumit que els animals que es porten malament, ho fan principalment per que estan buscant una posició més elevada en el rang social. Aquesta idea comporta que alguns ensinistradors pensin que s'ha d'utilitzar la força i la coerció per modificar comportaments no desitjats de l'animal.

En les últimes dècades, la nostra comprensió de la teoria de la dominància i del comportament dels animals domèstics ha crescut considerablement, el que comporta una actualització dels punts de vista.

Les persones que creuen en la teoria de la dominància a l'hora d'ensinistrar els seus animals necessiten utilitzar regularment l'amenaça, mostrar-se agressius i fins i tot utilitzar la força física. Per contra, els animals subjectes a amenaces o a la força no oferiran comportaments de submissió. De fet, molts d'ells reaccionaran amb l'agressió, no per que estiguin intentant ser dominants, si no per que la persona els està amenaçant i es senten espantats.

En general, l'aplicació de la teoria de la dominància a l'hora d'entendre les interaccions humans-animals condueix a una relació antagònica entre propietaris i les seves mascotes.

- ❖ **L'AVSAB recomana als veterinaris no referir clients a ensinistradors o consultors de comportament que practiquin i defensin la teoria de la jerarquia i domància**, i els subseqüents mètodes d'ensinistrament bastats en la confrontació que segueixen a aquestes teories.
- ❖ **L'AVSAB recalca que l'ensinistrament d'animals**, les estratègies de prevenció de problemes de comportament, i els programes de modificació de la conducta **haurien d'aplicar-se seguint les directrius científiques del reforçament positiu**, el condicionament operant, el condicionament clàssic, la desensibilització i el contra-condicionament.
- ❖ **L'AVSAB recomana als veterinaris referir clients únicament a ensinistradors i consultors de comportament que entenguin els principis de la teoria de l'aprenentatge**, i que es centrin en el reforçament de comportaments desitjats i en retirar el reforçament dels comportaments indesitjats.

Declaració de posició de l'AVSAB sobre l'ús del càstig en la modificació de conducta dels animals (2007)

La posició de la declaració de l'AVSAB és que el càstig (p. ex. collars estranguladors, de punxes, i elèctrics) no haurien de ser utilitzats en primera línia o al principi del tractament de problemes de comportament. Això és degut als efectes adversos potencials que inclouen: inhibició de l'aprenentatge, augment de comportaments agressius i de pors, danys als animals i a les persones que interactuen amb els animals.

L'AVSAB recomana que l'ensinistrament s'ha de basar en reforçar comportaments desitjats, retirar el reforçament dels comportaments inapropiats, i canviar l'estat emocional i les condicions ambientals que han portat a l'animal a fer el comportament indesitjat. Aquest enfocament promou una millor comprensió del comportament de l'animal i la sensibilització de com els humans inconscientment hem contribuït al desenvolupament de les conductes indesitjables.

El càstig només s'hauria d'utilitzar quan tot lo anterior no ha funcionat malgrat un llarg període d'ensinistrament o d'un programa de modificació de conducta que incorporés reforçaments per als comportaments adequats i el canvi de la causa subjacent al problema de conducta.

Efectes adversos del càstig segons l'AVSAB:

El càstig pot ser efectiu en casos específics, però s'ha d'utilitzar amb cautela degut a les dificultats de dur-lo a terme correctament si ho comparem amb els reforçaments positius, i pels potencials efectes adversos que comporta. Segueix una descripció de les dificultats i dels efectes adversos que hauríem d'estar al corrent a l'hora d'utilitzar càstigs (aversius).

1. **És difícil castigar en el moment adequat.** Per tal que l'animal entengui què està fent malament, el càstig s'ha de fer en el moment precís: en el moment que l'animal fa el comportament o amb menys d'1 segon de retràs. O esperar a que torni a realitzar el comportament.
2. **El càstig pot enfortir el comportament indesitjat.** Per tal que el càstig tingui un efecte durador, cal castigar el comportament indesitjat cada vegada que passi. Si l'animal no és castigat cada vegada, el cop que faci el comportament i no sigui castigat, en el fons, està sent premiat. A més, aquests "premis" actuen com en un programa de reforçament variable, que faran augmentar el comportament no desitjat. Els programes de reforçament variable són molt poderosos i s'utilitzen per mantenir en el temps comportaments apresos mitjançant tècniques d'ensinistrament en positiu. Els animals saben que obtindran una recompensa però no saben quan, i continuen realitzant el comportament esperant el premi. Els animals es tornen com jugadors de màquines escurabutxaques.

3. **La intensitat del càstig ha de ser suficientment elevada.** Per a que el càstig sigui efectiu, ha de ser suficientment fort la primera vegada. Si la intensitat no és suficient, l'animal s'acostumarà i aquella intensitat de càstig ja no serà útil. Llavors, el propietari ha d'augmentar la intensitat per a que el càstig sigui efectiu. Sense tenir en compte quan s'utilitza, el càstig pot causar dany físic o por per a que es produeixi en la intensitat adequada.
4. **El càstig pot causar dany físic quan s'administra a alta intensitat.**
5. **Independentment de la intensitat, el càstig pot causar que alguns individus esdevinguin extremadament porucs, i aquesta por es pot generalitzar en d'altres contextos.**
6. **El càstig pot facilitar o fins i tot causar comportaments agressius.**
7. **El càstig pot suprimir comportaments, inclosos aquells que ens avisen que l'animal té intenció de mossegar.** Quan s'utilitza eficientment, el càstig pot suprimir els comportaments agressius, però no canvia l'associació subjacent al comportament. De fet, no resol el problema. Per exemple, si l'animal és agressiu per por, la utilització de la força per aturar la reacció de l'animal pot tornar-lo més poruc i al mateix temps pot suprimir o enmascarar les senyals que mostren que l'animal té por. A part de que l'animal no supera el seu motiu per estar espantat, es torna més agressiu i realitza menys senyals. En altres paraules, ara ataca sense avisar.
8. **El càstig pot conduir cap a una mala associació.** Independentment de la força del càstig, aquest pot provocar que l'animal desenvolupi una associació negativa amb la persona que l'està aplicant o amb l'ambient en el qual s'utilitza el càstig. Per exemple, quan s'utilitza el càstig per ensinistrar als gossos a venir quan se'ls crida, els gossos solen venir trotant o caminant (o donen la volta quan ja estan a prop del propietari), mentre que els gossos que gaudeixen tornant cap al seu propietari ho fan ràpidament i corrents.
9. **El càstig no ensenya comportaments correctes.** Un dels problemes més importants del càstig és que no aborda el fet que el comportament indesitjat es produeix per que s'ha refoçat, ja sigui de manera intencionada o no. El propietari pot castigar el comportament incorrecte una vegada, mentre que inadvertidament es reforça el comportament dolent la resta de vegades. Des del punt de vista del gos, el propietari és inconsistent i imprevisible o coercitiu. Aquestes característiques poden obstaculitzar el vincle mascota/humà.

Un enfocament més apropiat del problema es basa en reforçar més els comportaments apropiats. Els propietaris haurien de determinar què està reforçant el comportament indesitjat, retirar el reforçament, i premiar un comportament alternatiu. Aquest procés aporta una major comprensió de per què els animals es comporten d'una determinada manera i ajuda a crear una relació millor amb el nostre animal.

4.4.3 OPINIONS D'ALTRES PROFESSIONALS, COMUNICATS DE PREMSA, ETC.

Paul Owens, el *Dog Whisperer* (Encantador de Perros) original

L'any 1999, 5 anys abans del programa de Cesar Millan, un ensinistrador caní en positiu (terme utilitzat per descriure l'ensinistrament basat en el reforçament positiu) ja utilitzava el nom de "*dog whisperer*".

Paul Owens, l'encantador de gossos original, va publicar l'any 1999 el llibre "*The Dog Whisperer*" i "*The Puppy Whisperer*". Els llibres s'han reeditat el 2007 amb el subtítol "*A Compassionate Nonviolent Approach to Dog Training*". Paul és membre de l'Association of Pet Dog Trainers (APDT) i té l'aprovació de The National Association of Dog Obedience Instructors (NADOI).

Segons Paul Owens, el significat original del terme "Dog Whisperer", va ser el tractament de qualsevol tipus d'animal amb amabilitat, amb respecte (en altres paraules, físicament sense obligar-los a fer res).

El Encantador de Perros (Dog Whisperer), de la televisió Nacional Geographic (a Espanya la cadena Cuatro), César Millán, mostra una filosofia d'entrenament molt més agressiva i bel·licosa que la metodologia d'Owens. Millán assumeix que els gossos són més propensos a seguir el líder i l'energia d'un propietari agressiu davant d'un passiu, d'acord amb Owens.

International Association of Animal Behavior Consultants (IAABC)

Els membres d'aquesta associació ajuden a tractar i modificar problemes de comportament, millorant la qualitat de vida de mascotes i propietaris.

L'any 2006, aquesta associació escriu una carta a National Geographic sobre el programa "El Encantador de perros", per mostrar la seva preocupació en quant a que el programa pot portar als nens a realitzar comportaments insegurs.

Segons aquesta associació, tot i que el programa mostra una advertència que indica a l'espectador que no ha d'intentar replicar les tècniques de Millan, els nens petits no entenen aquesta advertència.

Les tècniques representades en el programa poden provocar lesions. De fet, el propi Millan és mossegat en diversos episodis.

A més, en varis episodis s'observen nens que realitzen activitats que els podrien produir lesions, com per exemple:

- ❖ A un nen de 10 anys se li ensenya a passejar un Rottweiler de 150 lliures (68kg).
- ❖ Es demana a un nen pujar sobre un patinet vora un bulldog amb historial d'atacs a patinets.
- ❖ Es demana a un nen estirar-se sota un obstacle d'agility mentre un pastor australià amb historial de comportaments temorosos cap als nens li salta per sobre.

Segons l'associació, els nens que miren el programa poden intentar les mateixes tècniques amb les seves mascotes i podrien produir-se lesions.

American Humane Association (AHA)

El setembre de 2006, l'AHA (organització americana per a la protecció de nens i animals) envia una carta a National Geographic Channel on denuncia que les tècniques del programa "Dog Whisperer" són inhumanes, obsoletes i inadequades.

Segons l'associació es mostren diversos casos de tractaments cruels i perillosos, promoguts per Millan com a mètodes d'ensinistrament acceptable. Es destaca el cas d'un gos que és asfixiat durant un episodi. En aquest cas, el gos "rebel" s'aixecava del terra pel coll mitjançant un collar estrangulador. L'objectiu de Millan (sotmetre a l'animal rebel) es va dur a terme parcialment tallant el subministrament de sang al cervell de l'animal.

Society of Veterinary Behavior Technicians (SVBT), American College of Veterinary Behaviorists (ACVB), Academy of Veterinary Behavior Technicians (AVBT), i AVSAB

El 15 de Juny 2009, el American College of Veterinary Behaviorists fa un comunicat anunciant la decepció que els crea l'acord de màrqueting de la farmacèutica Merial amb un concret personatge televisiu que ensinistra gossos, per promoure els seus productes Frontline i Heartgard. L'acord de màrqueting consisteix en la distribució de vídeos on aquest conegut ensinistrador mostra les seves tècniques d'ensinistrament.

El 16 de Juny de 2009 la SVBT també publica un comunicat de les mateixes característiques.

L'ACVB, la SVBT, l'AVSAB, i l'AVBT encoratgen als clínics no prendre part la promoció de Merial i no distribuir els vídeos d'aquest ensinistrador, i a derivar als seus clients a materials d'ensinistrament basats en mètodes científics de reforçament positiu.

Jean Donaldson, directora de San Francisco SPCA Academy

Jean Donaldson és directora de Academy for Dog Trainers, i autora del llibre Culture Clash (traduït a l'espanyol, Choque de Culturas).

Setembre 2006, article publicat a The Woofers Times:

"Pràctiques com la confrontació física amb gossos agressius i l'ús de collars estranguladors en gossos atemorits són indignants fins i tot pels nivells de formació d'ensinistrament més bàsics. Una professió que ha estat fent millores constants en la seva professionalitat, sofisticació tècnica i normes humanitàries ha fet un gran pas enrera. Porto molt temps preocupada pel fet que la popularitat del senyor Millan porti a la gent a imitar les seves tècniques. Anomenar-se "xiuxiuejador" (*traducció literal de "whisperer", que a Espanya s'ha traduït com a "encantador"*) quan s'utilitzen pràctiques arcanes, violentes i poc sòlides és inconcebible."

Association of Pet Behaviour Counsellors (APBC) (UK)

A 16/12/2009, l'APBC s'uneix a les organitzacions internacionals sobre benestar i comportament animal per condemnar algunes de les tècniques de Cesar Millan.

Altres opinions

Altres professionals veterinaris i ensinistradors mostren el seu desacord amb el programa de Cesar Millan en les seves pàgines webs, blogs, entrevistes, etc:

Andrew Luescher (DVM, Ph.D, DACVB), Barry Eaton, Janis Bradley (Instructora de la San Francisco SPCA Academy for Dog Trainers), Kendal Shepherd (BVSc MRCVS CCAB), Nicholas Dodman (Professor and Head Section of Animal Behavior, Director of Behavior Clinic, Tufts University Cummings School of Veterinary Medicine), Suzanne Hetts (Certified Applied Animal Behaviorist)

5. ESTUDIS DE CAMP

"No me importa saber si un animal puede razonar. Solo sé que es capaz de sufrir y por ello lo considero mi prójimo".

Albert Schweitzer (1875 – 1965)

5.1 ENQUESTA

En aquest apartat analitzarem els resultats de les 100 enquestes realitzades. Les enquestes han estat elaborades online, a través de la web E-encuesta, i s'han distribuït utilitzant xarxes socials (Facebook), diversos fòrums de diferents temàtiques i via e-mail.

5.1.1 OBJECTIUS DE L'ENQUESTA

L'objectiu de l'enquesta és analitzar el coneixement de la població general sobre la professió d'ensinistrador caní, sigui propietari de gos o no, i la opinió general sobre els programes de televisió "El Encantador de Perros" i "Malas Pulgas".

En el cas que els enquestats haguessin contractat els serveis d'un ensinistrador, educador o etòleg, l'enquesta on-line desplegava varies preguntes destinades a conèixer si les persones contractants es van informar sobre la formació i els mètodes d'ensinistrament del professional.

5.1.2 FORMULARI DE L'ENQUESTA

1. ¿Es o a sido propietario de uno o más perros?
☐ Sí
☐ No
2. ¿Sabía de la existencia de profesionales que se dedican a la educación, adiestramiento y/o tratamiento de problemas de comportamiento de los perros?
☐ Sí
☐ No
3. ¿Cómo conoció esta profesión?
☐ Por el veterinario
☐ Programas de televisión
☐ Por la tienda de animales
☐ Libros/revistas
☐ Internet
☐ Otro (por favor, especifique)
4. ¿Ha contratado los servicios de un adiestrador, educador canino y/o etólogo alguna vez?
☐ Sí
☐ No
5. ¿Cómo se definía el profesional?
☐ Educador canino
☐ Adiestrador canino
☐ Etólogo
☐ Otro (por favor, especifique)
6. ¿Qué titulación poseía dicho profesional?

- ☐ Licenciado en veterinaria
 - ☐ Otras licenciaturas (biología, psicología...)
 - ☐ Titulación de etólogo por empresa privada
 - ☐ Ns/Nc
 - ☐ Otro (por favor, especifique)
7. ¿Qué titulación le acreditaba como Adiestrador Canino?
- ☐ Titulación de Adiestrador Canino por empresa privada
 - ☐ Titulación oficial de Adiestrador Canino de la comunidad autónoma
 - ☐ Sin titulación pero con mucha experiencia
 - ☐ Ns/Nc
 - ☐ Otro (por favor, especifique)
8. ¿Qué titulación le acreditaba como Educador Canino?
- ☐ Titulación de Educador Canino por empresa privada
 - ☐ Sin titulación pero con mucha experiencia
 - ☐ Ns/Nc
 - ☐ Otro (por favor, especifique)
9. ¿Qué metodología de trabajo utilizaba dicho profesional?
- ☐ Técnicas basadas en refuerzos positivos y premios
 - ☐ Técnicas basadas en premios y castigos
 - ☐ Técnicas basadas en castigos
 - ☐ Técnicas basadas en la teoría de la dominància – sumisión
 - ☐ Ns/Nc
 - ☐ Otro (por favor, especifique)
10. ¿Conocía las técnicas de adiestramiento del profesional antes de contratar sus servicios?
- ☐ Sí
 - ☐ No
11. ¿Las técnicas de adiestramiento fue un requisito previo para contratar al profesional?
- ☐ Sí
 - ☐ No
12. ¿Dónde se realizó el adiestramiento
- ☐ A domicilio (y lugares públicos cercanos)
 - ☐ En un campo de adiestramiento
 - ☐ En un campo de adiestramiento dejando al perro de residencia durante un tiempo
 - ☐ En una consulta veterinaria
 - ☐ Otro (por favor, especifique)
13. ¿Utiliza para su perro alguno de estos collares?
- ☐ Collar Halti / Gentle Leader
 - ☐ Collar de ahogo
 - ☐ Collar de castigo (de pinchos)
 - ☐ Collar de impulsos

- ☐ Collar con spray
- ☐ Otro (por favor, especifique)

14. ¿Quién le recomendó el collar?

- ☐ Veterinario
- ☐ Un conocido
- ☐ Adiestrador
- ☐ Un programa de televisión
- ☐ Libro/revista
- ☐ Nadie, lo descubrí yo
- ☐ Otro (por favor, especifique)

15. ¿Ha seguido alguno de estos programas televisivos?

	Nunca	Alguna vez	Frecuentemente	Casi todos los capítulos
El Encantador de Perros				
Malas Pulgas				

16. ¿Qué opinión le generan estos programas? (respuesta múltiple)

- ☐ Son educativos
- ☐ Los métodos son demasiado violentos
- ☐ Intento aplicar lo que aprendo con mi perro
- ☐ Creo que los casos son un montaje



- ☐ César Millán es un gran profesional



- ☐ Borja Capponi es un gran profesional
- ☐ Creo que en estos programas se maltratan a los perros
- ☐ Carecen de base científica
- ☐ Creo que aplicar las técnicas de estos programas en un perro puede ser peligroso
- ☐ Otro (por favor, especifique)

17. ¿Qué opina sobre el comunicado del Grupo de Etología Clínica (GrTECA) de la Asociación de Veterinarios Españoles de Pequeños Animales (AVEPA) dónde denuncian a los programas "El Encantador de Perros" y "Malas Pulgas" por divulgar técnicas sin base científica que atentan sobre el bienestar de los animales y sobre la seguridad de las personas? (respuesta múltiple)

- ☐ Me parece una equivocación por su parte

- ☐ Estoy de acuerdo con la denuncia
- ☐ No sabía que estos programas pudieran ser negativos hasta ahora
- ☐ Creo que es un intento de desprestigiar estos programas
- ☐ Ns/Nc
- ☐ Otro (por favor, especifique)

18. Actualmente no existe ninguna titulación de Adiestrador canino reconocida oficialmente por las autoridades competentes (a excepción de Aragón y Valencia). ¿Qué opinión le genera este hecho?



- ☐ No es necesario regular-lo
- ☐ Debería haber una regulación de la profesión por parte de las autoridades competentes
- ☐ Ns/Nc
- ☐ Otro (por favor, especifique)

5.1.3 BUIDAT DE LES ENQUESTES

Adiestrador Canino: profesión mediatizada



1. Es o ha sido propietario de uno o más perros?

[Gráficos](#)

		Porcentaje	Respuestas total
Sí		85%	85
No		15%	15
Total respondentes			100
Filtros aplicados			0

2. Sabía de la existencia de profesionales que se dedican a la educación, adiestramiento y/o tratamiento de problemas de comportamiento de los perros?

[Gráficos](#)

		Porcentaje	Respuestas total
Sí		97%	97
No		3%	3
Total respondentes			100
Filtros aplicados			0

3. Cómo conoció esta profesión? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Por el veterinario		15,79%	15
Programas de televisión		20%	19
Por la tienda de animales		1,05%	1
Libros/revistas		18,95%	18
Internet		12,63%	12
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		31,58%	30
Total respondentes			95
Filtros aplicados			0

Cómo conoció esta profesión?	
1	estudiando veterinaria
2	Familiares con perros adiestrados
3	ho sé de sempre
4	familiar
5	a través de amigos
6	cultura popular en general
7	Un amigo
8	amistades
9	soy socia de una protectora de animales desde hace varios años y allí me lo comentaron.
10	soy socia de una protectora de animales desde hace varios años y allí me lo comentaron.
11	mi profesion
12	Tras un accidente, mi perro cambió su comportamiento y decidí pedir ayuda, primero al veterinario que me ofreció métodos aversivos que rechacé, luego busqué información por internet hasta dar con lo que se llama educación canina en positivo, desde ese momento no dejé ni dejaré jamás de formarme... ahora sé que el problema no fué el atropello... fué mi actitud, o mejor dicho: la ignorancia.
13	Cuando era pequeño, un familiar trabajaba para la policía y tenían perros adiestrados, ahí descubrí que había gente que entrenaba a los perros
14	conocidos
15	soy criador
16	trabajo
17	estudio educación canina
18	no sabría decir, de siempre
19	box populi
20	recomendacion de un amigo
21	familiares con perros
22	Amiga
23	No me acuerdo...hace mucho tiempo
24	Hi ha un centre d'educació canina al poble
25	Yo soy uno de ellos
26	de crío, ni siquiera lo recuerdo
27	gente que se dedica
28	Por un amigo que llevo a su perro.
29	no sabo desde donde, pero lo sabo
30	Por personas que habian utilizado este servicio

4. Ha contratado los servicios de un adiestrador, educador canino y/o etólogo alguna vez? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Si		24%	24
No		76%	76
Total respondentes			100
Filtros aplicados			0

5. Cómo se definía el profesional? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Educador canino		58,33%	14
Adiestrador canino		20,83%	5
Etólogo		12,5%	3
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		8,33%	2
Total respondentes			24
Filtros aplicados			0

Cómo se definía el profesional?

0

conductista

1

adiestrador en positivo

6. Qué titulación poseía dicho profesional? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Licenciado en veterinaria		33,33%	1
Otras licenciaturas (biología, psicología...)		0%	0
Titulación de etólogo por empresa privada		33,33%	1
Ns/Nc		33,33%	1
Otro (por favor, especifique)		0%	0
Total respondentes			3
Filtros aplicados			0

7. Qué titulación le acreditaba como Adiestrador Canino? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Titulación de Adiestrador Canino por empresa privada		20%	1
Titulación oficial de Adiestrador Canino de la comunidad autónoma		20%	1
Sin titulación pero con mucha experiencia		40%	2
Ns/Nc		20%	1
Otro (por favor, especifique)		0%	0
Total respondentes			5
Filtros aplicados			0

8. Qué titulación le acreditaba como Educador Canino? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Titulación de Educador Canino por empresa privada		64,29%	9
Sin titulación pero con mucha experiencia		14,29%	2
Ns/Nc		7,14%	1
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		14,29%	2
Total respondentes			14
Filtros aplicados			0

Qué titulación le acreditaba como Educador Canino?	
0	C. V.
1	diplomado en psicología canina, en educación canina y adiestramiento canino. Clicker Trainers Competency Assessment Programme CAP 1 y CAP 2 with distinction

9. Qué metodología de trabajo utilizaba dicho profesional? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Técnicas basadas en refuerzos positivos y premios		70,83%	17
Técnicas basadas en premios y castigos		12,5%	3
Técnicas basadas en castigos		8,33%	2
Técnicas basadas en la teoría de la dominancia - sumisión		0%	0
Ns/Nc		4,17%	1
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		4,17%	1
Total respondentes			24
Filtros aplicados			0

Qué metodología de trabajo utilizaba dicho profesional?	
0	una mezcla de todos

10. Conocía las técnicas de adiestramiento del profesional antes de contratar sus servicios? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Si		68,18%	15
No		31,82%	7
Total respondentes			22
Filtros aplicados			0

11. Las técnicas de adiestramiento fue un requisito previo para contratar al profesional? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Si		87,5%	14
No		12,5%	2
Total respondentes			16
Filtros aplicados			0

12. Dónde se realizó el adiestramiento? Gráficos







		Porcentaje	Respuestas total
A domicilio (y lugares públicos cercanos)		79,17%	19
En un campo de adiestramiento		20,83%	5
En un campo de adiestramiento dejando al perro de residencia durante un tiempo		0%	0
En una consulta veterinaria		0%	0
Otro (por favor, especifique)		0%	0
Total respondentes			24
Filtros aplicados			0

13. Utiliza para su perro alguno de estos collares? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
collar Halti / Gentle Leader		12,12%	8
collar de ahogo		16,67%	11
collar de castigo (de pinchos)		9,09%	6
collar de impulsos		0%	0
collar con spray		1,52%	1
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		60,61%	40
Total respondentes			66
Filtros aplicados			0

Utiliza para su perro alguno de estos collares?			
1 no	21 uno normal		
2 collar normal	22 arnés, collar de cuero normal		
3 correa normal	23 fijo		
4 arnés	24 collar normal		
5 no tengo perro	25 collar nylon		
6 uno normal	26 ninguno		
7 Arnés	27 correa americana		
8 normal	28 collar normal de coll		
9 cuero ancho	29 ninguno		
10 utilizo un collar normal.	30 ARNES HALTI		
11 utilizo un collar normal.	31 de castigo pero los pinchos hacia afuera		
12 collar nylon	32 Porta collar normal		
13 Arnés	33 No utilizo collar.		
14 un collar normal	34 vibración (mi perro es sordo)		
15 arnes cruzado	35 normal		
16 no tengo perro	36 easy walk		
17 collar normal y corriente	37 arnes		
18 Collar normal	38 tela		
19 Collar normal...	39 Collar normal de tela tipo nylon		
20 collar de cuero normal para enganchar la correa	40 NO		

14. Quién le recomendó el collar? Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Veterinario		7,41%	2
Un conocido		0%	0
Adiestrador		44,44%	12
Un programa de televisión		3,7%	1
Libro/revista		14,81%	4
Nadie, lo descubrí yo		22,22%	6
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		7,41%	2
Total respondentes			27
Filtros aplicados			0

Quién le recomendó el collar?

0

criador



1

Yo lo sabía por el comportamiento que tenía mi perro

15. Ha seguido alguno de estos programas televisivos? Gráficos

	Nunca	Alguna vez	Frecuentemente	Casi todos los capítulos	Respuestas total
El Encantador de Perros	22% (22)	42% (42)	27% (27)	9% (9)	100
Malas Pulgas	46,81% (44)	46,81% (44)	1,06% (1)	5,32% (5)	94
Total respondentes					100
Filtros aplicados					0

16. Qué opinión le generan estos programas? (respuesta múltiple) Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Son educativos		25,27%	23
Los métodos son demasiado violentos		36,26%	33
Intento aplicar lo que aprendo con mi perro		5,49%	5
Creo que los casos son un montaje		42,86%	39
 César Millán es un gran profesional		27,47%	25
 Borja Capponi es un gran profesional		3,3%	3
Creo que en estos programas se maltratan a los perros		28,57%	26
Carecen de base científica		40,66%	37
Creo que aplicar las técnicas de estos programas en un perro puede ser peligroso		52,75%	48
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		29,67%	27
Total respondentes			91
Filtros aplicados			0

Qué opinión le generan estos programas? (respuesta múltiple)	
1	En el caso de CM añadiría "en ocasiones" a todas mis respuestas. En el caso de BC no considero que sea un profesional de este ámbito, creo que es un actor con una cara muy dura.
2	Tot i que crec que molts dels casos son muntatges no tots.El César no em fa patir el tracte que té amb els animals en canvi el Borja sí.
3	No creo que carezcan del todo de base científica, pero si que algunas cosas se las sacan de la manga y que dan más importancia a las "energías" de la que tienen (que tienen, pero no creo que tanto).
4	Para tratar problemas de conducta - comportamiento, se debería siempre acudir a alguien que tuviera una experiencia real en el trato con perros
5	No ho sé
6	aunque me parecen educativos, nunca intentaría estas técnicas por mi cuenta.
7	aunque me parecen educativos, nunca intentaría estas técnicas por mi cuenta.
8	no conozco su trabajo
9	no los veo
10	cesar millán es un buen profesional, aunque no tiene base científica, ni comparto su metodo. Borja es un inutil.
11	Son un ejemplo de que nuestra sociedad, o las personas somos bastante tiranas, me demuestran que el complejo de inferioridad de algunas personas hace que necesiten creerse "superiores" a algo o alguien, y las victimas de su tiranía son los perros... Debería ser ilegal la retransmisión del maltrato, deberíamos tener claro como personas que las conductas que no se hacen por evitación no son educación, y por supuesto no usar jamás técnicas como la inundación o implosión que son altamente desaconsejadas. Es una lástima que se emitan estos programas, un insulto que se disfrazen de educación. Un gravísimo daño a muchos perros y un insulto a la educación cultural de las personas.
12	No comparto los métodos que se utilizan, a parte de no ser respetuosos con los animales, fomentan una relación basada en la imposición y una falsa "superioridad?" sobre el animal. Prefiero una relación de respeto y comprensión
13	No entiendo el metodo que usan y nunca lo usaria con mi perra.
14	Creo que cada perro es un mundo pero hay cosas que vienen bien y funcionan
15	en segun que caso, aceptable, en terminos generales, no me agrada
16	Es un mal ejemplo para los niños que ven estos programas
17	Deberían retirar esos programas
18	Coincido en la base de educación canina de Cesar, pero siempre puede mezclarse con algun otro tipo de entrenamiento como el adiestramiento en positivo, someter al perro siempre, no.
19	Están bien aunque esta claro que lo principal es leer mucho sobre el tema y no solo ver este tipo de programas
20	Creo que el programa de Cesar Millán tiene momentos que son educativos y que ha aportado bastantes cosas positivas, pero el malas pulgas carece de cualquier cosa positiva, ya que las veces que lo ha visto me ha parecido un actor que se ha leído todos los libros y visto todos los capítulos de Cesar Millán y los ha puesto en practica de una manera chapucera
21	Sirve para que la gente se de cuenta que un perro es un animal y que la manera de que un animal esté bien no es la misma que la de una persona. No solo hace falta cariño y mimos. No me gusta hacer daño a ningún animal y a los míos jamás les hago daño. Hay que analizar bien el porque realizan cada método y discernir cual se puede utilizar en tu propio caso y cual no porque cada perro es un mundo. Estoy en absoluto desacuerdo con los que dicen que en el programa de el encantador de perros (es uno que he visto muchas mas veces y por eso puedo valorar) se maltrata a los animales, es mas, pienso que los que opinan eso lo unico que hacen es humanizar a los animales. En el caso de Borja Capponi puedo tener muchas más dudas, ya que las pocas veces que lo he visto no me ha parecido un buen profesional.
22	Ayudan a entender que no se puede tratar a un perro como a una persona.
23	Borja Capponi no sabe ni lo que es un perro
24	Tiene una manera de adiestrar que no comparto con la mia es muy diferente i encuentro un poco de que curan una enfermedad pero empeoran otra para que les vuelvan a llamar
25	son cosas de sentido común
26	En cambio, creo que Borja Capponi carece de conocimientos para realizar este tipo de conductas
27	Depndera de cada perro, son programas simplistas y no siempre es ni tan rapido ni tan facil, amen de que cada perro es un mundo y algunos de sus sistemas no son lo mas adecuado

17. Qué opina sobre el comunicado del Grupo de Etología Clínica (GrTECA) de la Asociación de Veterinarios Españoles de Pequeños Animales (AVEPA) dónde denuncian a los programas "El Encantador de Perros" y "Malas Pulgas" por divulgar técnicas sin base científica que atentan sobre el bienestar de los animales y sobre la seguridad de las personas? (respuesta múltiple)

Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
Me parece una equivocación por su parte		11,46%	11
Estoy de acuerdo con la denuncia		50%	48
No sabía que estos programas pudieran ser negativos hasta ahora		27,08%	26
Creo que es un intento de desprestigiar estos programas		5,21%	5
Ns/Nc		11,46%	11
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		12,5%	12
Total respondentes			96
Filtros aplicados			0

Qué opina sobre el comunicado del Grupo de Etología Clínica (GrTECA) de la Asociación de Veterinarios Españoles de Pequeños Animales (AVEPA) dónde denuncian a los programas "El Encantador de Perros" y "Malas Pulgas" por divulgar técnicas sin base científica que atentan sobre el bienestar de los animales y sobre la seguridad de las personas? (respuesta múltiple)

- 0 Ja he dit abans que el programa Malas pulgas no m'agrada el tracte amb els animals
- 1 No puedo opinar sobre las bases científicas que puedan tener estos programas, ya que nunca los he visto.
- 2 estoy de acuerdo en que resultan peligrosas para las personas que imitan sin saber lo que hacen, sin saber leer al perro y por tanto, identificar sus posibles reacciones.
- 3 Lo debían haber hecho en juzgados
- 4 No conozco la denuncia, pero estoy de acuerdo en que las técnicas atentan el bienestar de los animales y la seguridad de las personas, no se si tienen base científica o no, pero aunque la tuvieran, no creo que sea la manera de ENSEÑAR nada a ningún perro y de que este APRENDA.
- 5 Claro todo está en el uso que se haga, la raza que sea...
- 6 Una pataleta absurda que no conduce a nada
- 7 Malas pulgas no me parece un programa adecuado aunque intente imitar a Cesar Millan.
- 8 Esta claro que aprender conducta canina etc con programas cortos no es lo ideal pero lo es hacer cursos que valen una autentica pasta por un título de un trabajo como adiestrador que no deja de estar muy mal regulado tampoco lo es...
- 9 Considero que los problemas que se tratan en el encantador de perros son en muchos casos límite y por supuesto no podemos llegar a nuestro cachorro y hacerle lo mismo para enseñarle, pero el problema no está en el programa, sino en la mala interpretación del mismo que hacen algunos dueños.
- 10 El comunicado es un pelin exagerado, en el caso de Cesar Millán, no creo que maltrate a los animales, el otro, si es un poco más brutote.
- 11 Incluso no los tendrían que hacer ni por la tele pero si que gracias a ellos los etólogos i adiestradores tenemos mas consultas para curar el animal, pero no los tendrían que hacer

18. Actualmente no existe ninguna titulación de Adiestrador canino reconocida oficialmente por las autoridades competentes (a excepción de Aragón y Valencia). Qué opinión le genera este hecho?

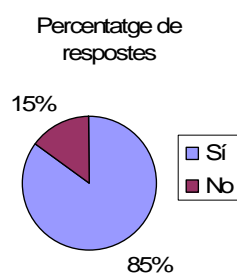
Gráficos

		Porcentaje	Respuestas total
No es necesario regular-lo		5%	5
Debería haber una regulación de la profesión por parte de las autoridades competentes		82%	82
Ns/Nc		5%	5
Otro (por favor, especifique) <input type="button" value="Ver"/>		8%	8
Total respondentes			100
Filtros aplicados			0

Actualmente no existe ninguna titulación de Adiestrador canino reconocida oficialmente por las autoridades competentes (a excepción de Aragón y Valencia). Qué opinión le genera este hecho?	
0	¡Cuidado con las titulaciones regladas de la Comunidad Valenciana! En el momento que se habla de Educación o adiestramiento, a mi entender no caben ciertos métodos... no sé como es la legislación de Aragón, pero en la comunidad Valenciana, un Capponi tendría la titulación... por lo tanto si la titulación reglada acepta la violencia, yo no acepto a la titulación reglada como acreditativa de nada.
1	Sería bueno tener una regulación, pero bajo un reglamento interno basado en técnicas de adiestramiento respetuosas con el perro, porque sino tendríamos a señores como Cesar y Borja con una titulación reconocida oficialmente que les serviría para maltratar perros.
2	si que existe, otra cosa es que no haya muchos veterinarios que se dediquen a la etología
3	Si debería regularse, pero no estoy segura de que la regulación que está prevista vaya a seguir criterios aceptables...
4	Me parece un tanto comprometido porque siempre va a depender de quién expida el reconocimiento. Yo soy de Madrid y prefiero no tener reconocimiento oficial antes que ser evaluada por Borja Capponi
5	Estoy un poco cansado de la teorización de los conocimientos en todos los ámbitos. Dame a una persona que lleve toda la vida con animales aunque no haya ido a estudiar y no tenga ninguna titulación. (
6	DEBERIA HABER UNA REGULACION, PERO CON CUIDADO DE A QUIEN SE LE OTORGA, PUES EN VALENCIA HAY UN "LADO OSCURO".
7	Se debería adiestrar primero a los propietarios de los perros, que no son un juguete. Pero de acuerdo en que se debería regular de alguna forma la profesión.

5.1.4 ANÀLISI DE DADES

1. ¿Es o a sido propietario de uno o más perros?



Com ja s'ha comentat, l'enquesta estava destinada al públic general, siguin o no propietaris de gossos, ja que l'objectiu és fer una valoració de la popularitat de la professió d'ensinistrador caní, així com dels programes televisius relacionats, i conèixer si la gent creu necessària la seva regulació.

El resultat és que l'enquesta pot estar esbiaixada a la opinió de propietaris de gossos.

2. ¿Sabía de la existencia de profesionales que se dedican a la educación, adiestramiento y/o tratamiento de problemas de comportamiento de los perros?

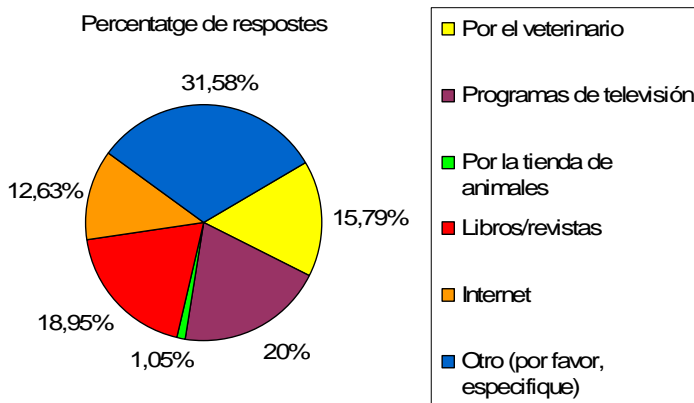
El 97% dels enquestats coneix aquest tipus d'activitat, tot i que el 15% no ha sigut mai propietari de gossos. Amb aquestes dades podríem suposar que les activitats esmentades a la pregunta són populars en varis sectors de la població, no només els propietaris de gossos.

3. ¿Cómo conoció esta profesión?

L'objectiu de la pregunta és conèixer el pes específic dels mitjans de comunicació (televisió, revistes, internet...), en front a la recomanació per part de veterinaris.

Es destaquen dos fets:

- ❖ el major percentatge és per la categoria “altres”, on veiem que mots enquestats responen que coneixen la professió degut a la seva professió. Aquest fet pot ser degut a que gran part de les persones enquestades formen part de l'entorn social de l'autora (molts d'ells veterinaris, col·laboradors de protectores, educadors canins...). Aquest possible biaix de l'enquesta es tindrà en compte durant l'anàlisi dels resultats.



- ❖ Si no tenim en compte el resultat de la categoria “altres”, el primer mitjà per conèixer la professió són:

1. Els programes de televisió
2. Llibres i revistes
3. Pel veterinari
4. Internet

Així, veiem que els mitjans de comunicació, i concretament, els programes com els que es venen comentant tenen un pes específic a l'hora de donar a conèixer la professió.

4. ¿Ha contratado los servicios de un adiestrador, educador canino y/o etólogo alguna vez?

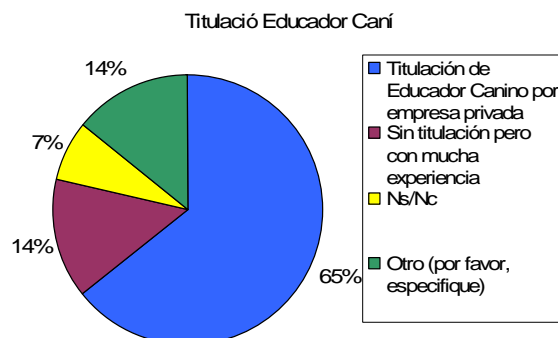
El 24% del enquestats respon que sí, i en aquest cas es realitzen una sèrie de preguntes per tal d'esbrinar quin tipus de professional es va contractar i quins criteris es van seguir a l'hora d'escollir-lo.

5. ¿Cómo se definía el profesional?

- ❖ En el 58,33% dels casos, aquest es definia com a Educador Caní.

Observem que a la pregunta 8 (**¿Qué titulación le acreditaba como Educador Canino?**), el 65% d'educadors canins estava titulat per una empresa privada, possiblement degut a que el terme “educador caní” no està definit legalment.

Aquest fet ens porta a plantejar-nos si en les comunitats autònomes on hi ha una regularització de l'homologació de cursos d'ensinistrador caní, els cursos d'educador caní també es podrien homologar, i si aquests educadors canins es podrien apuntar en el registre d'ensinistradors capacitats.

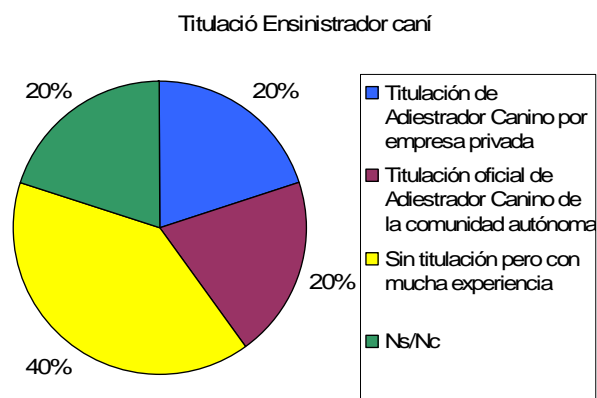


- ❖ El 20,83% van contractar els serveis d'un ensinistrador caní.

En la pregunta 7 (**¿Qué titulación le acreditaba como Adiestrador Canino?**) observem com en aquest cas, un 40% dels ensinistradors no posseïen cap tipus de titulació, i en un 20% dels casos els contractants no sabien quin tipus de titulació acreditava a l'ensinistrador.

Aquest apartat ens porta a plantejar-nos dues qüestions:

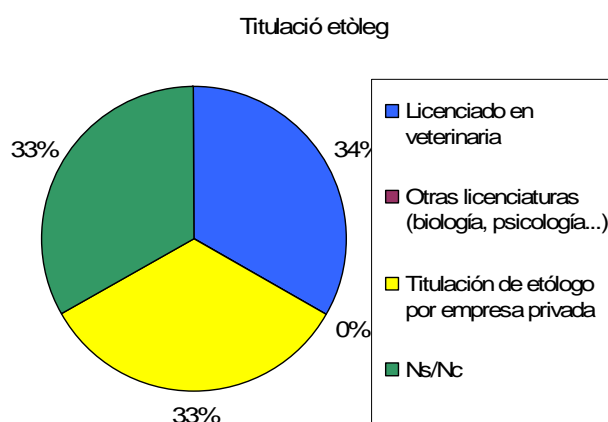
- A Catalunya no podríem considerar que un ensinistrador no titulat produeixi un acte d'intrusisme professional, ja que no hi ha regulació per part de les autoritats competents en aquest aspecte (a excepció dels ensinistradors de gossos d'assistència).
- Seria discutible si un ensinistrador sense cap titulació, disposa dels coneixements necessaris sobre la teoria de l'aprenentatge, indispensable per a dur a terme la seva tasca d'una forma correcta.



- ❖ Només el 12,50% han contractat els serveis d'un etòleg (només 3 persones de les 24 que han contractat els serveis d'un professional del comportament caní).

En l'apartat 6 (**¿Qué titulación poseía dicho profesional?**), només un dels professionals que es consideraven etòlegs era llicenciat en veterinària. L'altre posseïa una titulació d'una empresa privada i el restant no es coneix quina titulació el capacitava com a etòleg.

Des del punt de vista de l'autora, aquestes dades ens fan plantejar varis aspectes:



- En la present enquesta l'etòleg és la figura menys consultada a l'hora de contractar els serveis d'un professional que es dediqui al comportament dels gossos. Caldria aprofundir en si realment l'etologia clínica s'ha donat a conèixer a la societat com una especialitat de la veterinària que tracta els problemes de conducta dels gossos.
- L'especialitat d'etologia clínica veterinària és una titulació universitària, i en aquest cas l'exercici sense estar-ne titulat sí que es podria considerar intrusisme professional.
- Segons l'article 6 de la Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals, un dels requisits d'exercici és complir, si escau, les normes de col·legiació corresponents. La col·legiació d'un etòleg clínic veterinari és indispensable per a poder exercir la seva professió. Una titulació d'etologia per empresa privada no permet la col·legiació en el col·legi

de veterinaris, (o en el col·legi de biòlegs, psicòlegs, etc. si procedeixen d'altres llicenciatures) i podria incorre en aquest apartat de la llei.

- L'etòleg clínic veterinari és aquell qui diagnostica problemes de comportament, incloent en el diagnòstic diferencials patologies mèdiques. En moltes ocasions, un cop l'etòleg a diagnosticat el problema, prescriu i deriva a un ensinistrador caní la modificació de conducta. Aquest procés de diagnòstic i el requeriment de dos professionals pot encarir el servei si ho comparem amb els tractaments de problemes de conducta que realitzen tant ensinistradors com educadors. S'hauria d'analitzar les implicacions legals que poden tenir aquestes pràctiques, i si s'incorre a un acte de competència deslleial.

9. ¿Qué metodología de trabajo utilizaba dicho profesional?

L'objectiu d'aquesta pregunta era doble; en primer lloc, es volia fer una observació dels mètodes d'ensinistrament que utilitzen els professionals d'Espanya. En aquest punt, el 70,83% dels enquestats que van contractar els serveis d'un professional, aquest treballava utilitzant reforços positius i premis (tal i com recomana moltes associacions veterinàries que ja hem comentat anteriorment). No obstant, l'autora vol recordar el possible biaix que pot patir l'enquesta, ja que moltes de les respostes procedeixen del seu entorn social en el qual la majoria de persones estan molt ben informades sobre com educar un gos i dels diferents mètodes que existeixen per fer-ho.

L'altre objectiu era identificar si les persones que requereixen els serveis d'un professional del comportament caní es fixen en les tècniques que utilitza abans de contractar-lo. Si analitzem l'apartat 10 (**¿Conocía las técnicas de adiestramiento del profesional antes de contratar sus servicios?**) el 68,18% de les persones que van contractar a un professional coneixien les seves tècniques d'ensinistrament abans de contractar-lo, i gràcies a la pregunta 11 (**¿Las técnicas de adiestramiento fue un requisito previo para contratar al profesional?**) sabem que en el 87,5% dels casos, aquestes tècniques van ser un requisit previ per contractar al professional.

En altres paraules, els propietaris dels gossos estaven informats sobre les diferents maneres d'educar o ensinistrar un gos i a l'hora de contractar un professional es van decantar per a la opció que a ells més els convenia.

Aquestes dades (malgrat el possible biaix) són esperançadores, ja que mostren com les persones es preocupen sobre com educar el seu gos d'una manera digne, amb base científica, i tenint en compte el benestar animal.

12. ¿Dónde se realizó el adiestramiento?

La pregunta es va realitzar per constatar el fet de que la pràctica d'ensinistrador i, especialment, d'educador caní, es realitza en la majoria de casos a domicili o en l'entorn públic del domicili de l'animal.

El 79,17% dels casos es van tractar a domicili i espais públics, i només el 20,83% es va realitzar en un camp d'ensinistrament (on seria necessari



disposar d'un nucli zoològic, tal i com esmenta la llei de benestar animal 22/2003, de 4 de juliol.

Per tant, es podria considerar necessari el fet de regular les activitats d'educació canina en espais públics, degut a les possibles molèsties que es puguin ocasionar, o els perills que pot comportar el fet que molts ensinistradors/educadors realitzin modificacions de conducta en espais públics.

Una possibilitat seria emular el sistema distintiu d'identificació del gos d'assistència que es descriu en l'ordre ASC/573/2010, de 3 de desembre, de desplegament parcial de la Llei 19/2009, de 26 de novembre, de l'accés a l'entorn de les persones acompanyades de gossos d'assistència.

En l'article 6 d'aquesta ordre, s'esmenta que els gossos que romanguin en companyia del personal ensinistrador i agents de socialització durant les fases de socialització, ensinistrament, adaptació final i reeducació, han de portar la capa, o el distintiu de la corretja que els identifica, amb l'escut de la Generalitat i el text "Centre d'ensinistrament autoritzat per la Generalitat de Catalunya" i "Gos d'assistència en formació".

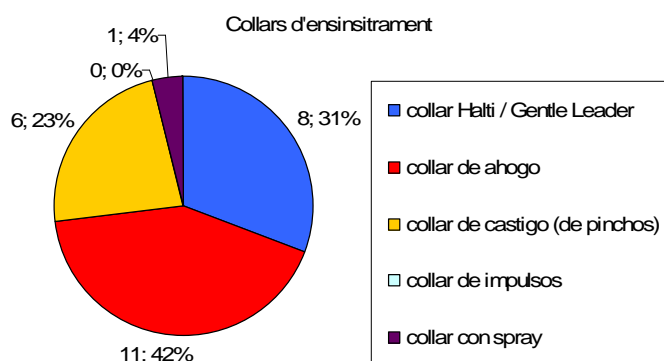
13. ¿Utiliza para su perro alguno de estos collares?

En aquest apartat es vol valorar la utilització de collars d'ensinistrament. S'obtenen 66 respostes de les 100 persones que responen a l'enquesta.

El 60,61% dels enquestats respon la categoria "altres". Si observem les especificacions, la majoria constata que utilitza collars normals. Com que l'objectiu de la pregunta era veure quins collars especialitzats (d'ensinistrament) utilitzen els enquestats, i qui els hi ha recomanat, en el gràfic següent es suprimeix la categoria "altres" per a poder valorar més fàcilment el 40% restant que sí que utilitza collars d'ensinistrament (26 persones).

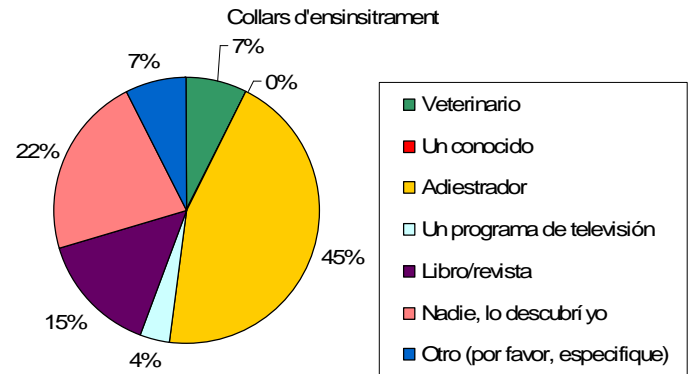
El collar més utilitzat, en un 42% dels casos, és el collar d'ofec.

El segon collar més utilitzat és el tipus Halti o Gentle Leader, considerat el menys aversiu per l'animal i que no comporta risc pel seu benestar. No obstant, si sumem les 11 persones que utilitzen el collar d'ofec i les 6 que utilitzen el collar de càstig, es supera amb escreix al nombre de persones que utilitzen el collar tipus Halti, amb un percentatge del 65% de persones que utilitzarien collars que poden vulnerar el benestar animal (i que en molts casos s'utilitzen en els programes de televisió).



Si analitzem la següent pregunta número 14 (**¿Quién le recomendó el collar?**), observem que en el 22% dels casos s'han utilitzat aquests collars de forma autodidacta per part dels propietaris.

Aquestes dades ens podrien fer plantejar si és ètic el fet que certs collars, com els de càstig, es puguin adquirir en qualsevol botiga d'animals, tenint en compte que poden causar danys físics i psicològics a l'animal, i més si tenim en compte que en molts casos els propietaris els utilitzen de forma autodidacta, i possiblement sense tenir consciència del dany que poden causar a l'animal.



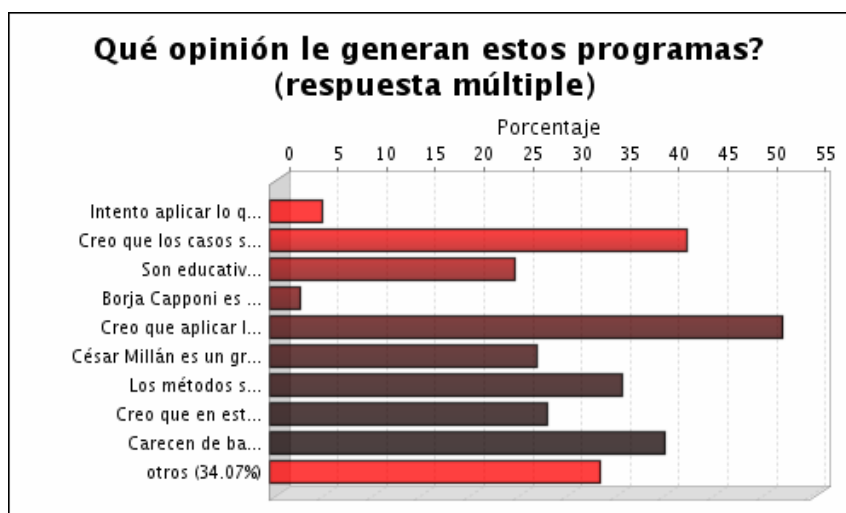
També ens podríem plantejar si aquests tipus de collars, que varis estudis han demostrat que són perjudicials per la salut dels animals (Drobatz *et al.*, 1995; Pauli *et al.*, 2006) i que estan desaconsellats per associacions com l'AVSAB o pel mateix president de GrETCA Tomàs Camps Morey (citant l'entrevista que es troba en aquest treball), haurien de continuar venent-se lliurement en botigues d'animals, o mostrant com els utilitzen en els programes de televisió que hem comentat.

15. ¿Ha seguido alguno de estos programas televisivos?



Els 100 enquestats responen a aquesta pregunta. Com podem observar, “El Encantador de Perros” té en total més seguidors que “Malas Pulgas”. Es vol fer una distinció entre els dos programes ja que l'autora ha observat que, entre el públic general, Cesar Millan es té millor considerat entre els espectadors que Borja Capponi.

16. ¿Qué opinión le generan estos programas? (respuesta múltiple)



L'objectiu d'aquesta pregunta és múltiple:

- ❖ Conèixer l'opinió general del públic sobre aquests programes; com es pot observar, els enquestats consideren en un 42,86% que aquests programes són un muntatge, que hi ha una manca de base científica un 40,66%, que hi ha un excés de violència un 36,26% i que es maltracten als gossos en un 28,57%.
Tant sols un 25,27% opina que aquests programes són educatius. D'aquests resultats podem deduir que la majoria de persones que han realitzat l'enquesta consideren que aquests programes no tenen base científica i són massa violents.
- ❖ Diferenciar entre el programa "El Encantador de Perros" i "Malas Pulgas"; com ja s'esmenta anteriorment, es vol constatar que el públic en general no té la mateixa consideració per Cesar Millan que per Borja Capponi.
Un 27,47% dels enquestats considera Cesar Millan com a un bon professional, i només un 3,3% té la mateixa consideració per Borja Capponi, malgrat que podríem considerar que ambdós professionals tenen un enfocament erroni científicament a l'hora de treballar amb gossos tal i com s'ha explicat anteriorment.
Aquest fet podria ser atribuïble a les capacitats de cada professional com a comunicador, el format del programa, el to de veu d'ambdós professionals, així com, segons l'opinió de l'autora i de varies persones que han respost a l'apartat "altres", Borja Capponi és encara més violent que Cesar Millan.
- ❖ Esbrinar si els espectadors són conscients que l'aplicació de les tècniques que es mostren en aquests programes pot ser perillós, una de les preocupacions que GrETCA posa de manifest en el seu comunicat del 18/06/2010.

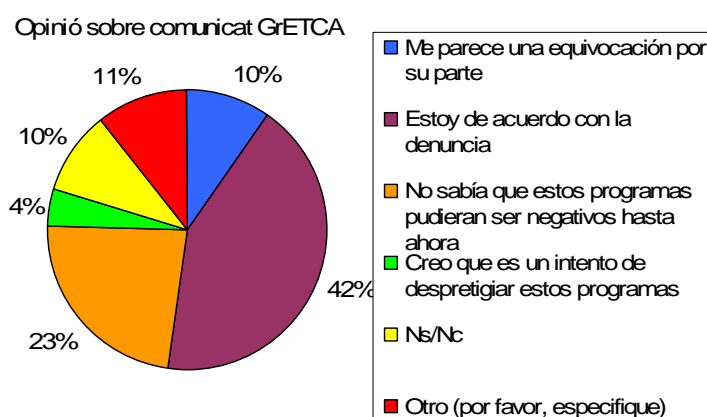
El 52,75% dels enquestats considera que aplicar les tècniques d'aquests programes en un gos pot ser perillós, i només el 5,49% intenta aplicar-les en el seu gos.

Cal recordar el fet del possible biaix de l'enquesta; l'autora considera que seria molt interessant poder realitzar aquest tipus de preguntes a persones de tots els àmbits socials i tenint la franja d'edats especialment en consideració. D'aquesta manera, es podria veure si realment el públic aplica les tècniques de risc que es mostren en aquest programa i, sobretot, si el públic infantil també és conscient dels perills que pot comportar imitar les tècniques de Cesar Millan o Borja Capponi.

17. ¿Qué opina sobre el comunicado del Grupo de Etología Clínica (GrTECA) de la Asociación de Veterinarios Españoles de Pequeños Animales (AVEPA) dónde denuncian a los programas "El Encantador de Perros" y "Malas Pulgas" por divulgar técnicas sin base científica que atentan sobre el bienestar de los animales y sobre la seguridad de las personas? (respuesta múltiple)

Amb aquesta pregunta es volien comprovar dos aspectes: si el comunicat a la premsa del GrTECA havia arribat a la societat, i si el públic dóna credibilitat a aquest grup per sobre dels programes televisius.

Responen 96 dels 100 enquestats a la pregunta. Observem que el 42% està d'acord amb la denúncia, enfront un 10% que creuen que és una equivocació i tan sols un 4% que creuen que és un intent de desprestigiar aquests programes. Per tant, podríem afirmar que el públic dóna credibilitat als professionals del GrTECA.

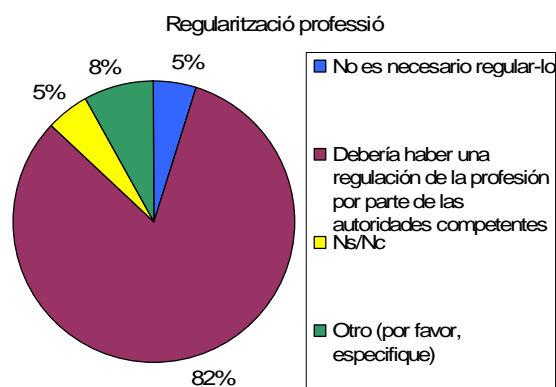


En quant a si el comunicat va arribar a la gent, podem veure que un 23% dels enquestats no coneixia que aquests programes eren negatius fins el moment de realitzar l'enquesta. Es pot deduir d'aquest apartat que el comunicat no va tenir el ressò mediàtic necessari per arribar a la majoria de públic que veu aquest tipus de programes.

18. Actualmente no existe ninguna titulación de Adiestrador canino reconocida oficialmente por las autoridades competentes (a excepción de Aragón y Valencia). ¿Qué opinión le genera este hecho?

La totalitat dels enquestats han respost a aquesta pregunta, i un 82% creu que la professió s'hauria de regular per part de les autoritats competents.

En la categoria altres, es vol destacar que les apreciacions que s'han fet sobre el tipus de regulació. És a dir, s'ha de regular la professió, però tenint en compte que les tècniques que utilitzen els professionals siguin acceptables des d'un punt de vista científic i de benestar animal.



5.2 ENTREVISTES

5.2.1 OBJECTIU DE LES ENTREVISTES

Tot i que un dels principals criteris a l'hora de realitzar aquest treball ha estat l'objectivitat (basant-se en dades científiques referenciades i evitant comentaris o experiències personals), és obvi que per la implicació professional de l'autora amb la temàtica del treball es podria arribar a intuir un cert grau de subjectivitat. Per aquest motiu s'ha cregut necessari conèixer l'opinió d'altres professionals, concretament la d'un etòleg clínic veterinari i la d'un educador caní.

5.2.2 TRANSCRIPCIÓ DE LES ENTREVISTES

Entrevista Tomàs Camps Morey, etòleg clínic veterinari

Tomás Camps Morey és llicenciat en Veterinària en la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 2004. Màster en Etologia Clínica per la UAB en el mateix any. Ha estat al capdavant del servei d'etologia clínica de la clínica veterinària Balmes de Palma de Mallorca durant 5 anys (centre de referència a Mallorca) i actualment és veterinari del Servei d'Etologia de l'Hospital Clínic Veterinari de la Universitat Autònoma de Barcelona. Des de 2009 segueix un programa de residència per la European Society of Veterinary Clinical Ethology. Des d'abril de l'any 2009 és el president del grup d'etologia d'AVEPA (Asociación Veterinarios Especialistas en Pequeños Animales).

Com definiria vostè el terme "'Etologia"?

Perquè la gent ho entengui la etologia és la ciència que estudia el comportament animal.

En què consisteix l'especialitat d'etologia clínica veterinària?

L'etologia clínica és la branca de la veterinària que estudia els problemes de conducta dels animals. Els etòlegs clínics diagnostiquen i tracten els problemes de conducta, i intenten preveure que apareguin.

Una persona no llicenciada en veterinària pot exercir com a etòleg?

Aquesta pregunta és un tant complexa. De fet en el màster en etologia clínica que s'ofereix a la facultat de veterinària de la UAB s'admeten llicenciats no veterinaris (biòlegs, psicòlegs, etc...) i després d'una formació adequada estan perfectament capacitats per poder exercir com a etòlegs clínics, ara bé, tots ells han de ser molt conscients de les seves limitacions, en el sentit de que hi ha una part important de la seva feina que hauran de fer en col·laboració amb veterinaris. Per exemple, tots els problemes de conducta es poden deure a patologies mèdiques que cursen amb alteracions de la conducta. Per tant, és evident que la part mèdica del diagnòstic

diferencial del problema de conducta l'haurà de fer amb el seu veterinari col·laborador. De la mateixa manera si el problema de conducta es deu finalment a un problema mèdic no el poden tractar.

Igualment no poden prescriure psicofàrmacs, ja que això és paper exclusiu del veterinari i per tant, una altre vegada, requereix de la col·laboració amb un veterinari.

Què consideraria com a intrusisme professional en la seva especialitat?

Quan una persona diagnostica i tracta problemes de comportament en animals sense estar-ne titulat.

Quines diferències (en quant a formació i capacitat d'exercici) creu que existeixen entre un ensinistrador caní i un etòleg clínic veterinari?

De fet les funcions d'un educador i un etòleg clínic veterinari són ben diferents. Com he dit abans els veterinaris etòlegs diagnostiquen i tracten els problemes de conducta. Els educadors són part molt important només d'una part del tractament.

Per solucionar els problemes de conducta els veterinaris etòlegs tenim diverses alternatives que solen ser complementaries unes amb les altres. Bàsicament podem usar la cirurgia, els psicofàrmacs, les feromones, els nutracèutics, la dieta i la modificació de conducta. Els educadors són qui duen a terme les modificacions de conducta prescrites pels veterinaris etòlegs.

Dit això, no queda el menor dubte de que són una part importantíssima en la resolució dels problemes de conducta.

Creu que existeixen diferències entre un ensinistrador caní i un educador caní? Si us plau, justifiqueu la seva resposta.

Encara que a jo personalment m'agrada més el terme educador, tendrien un significat molt semblant. Encara que és obvi que hi pot haver diferents maneres d'educar o d'ensinistrar. Mentre es faci amb uns coneixements basats en l'evidència científica, no posi en risc a la gent que ho posa en practica i no alteri el benestar del animal, la terminologia és una mica indiferent.

Tot i així avui en dia es tendeix a usar la terminologia educador caní, perquè avui en dia l'adquisició d'unes pautes correctes de conducta per part de l'animal s'enten més com un procés d'educació global en el dia a dia de l'animal, on hi prenen part tant l'educador com, especialment, la família del ca.

En un comunicat del 18/06/2010, experts del grup d'Etologia Clínica (GrETCA) del qual vostè n'és president, consideren que els problemes de conducta dels animals domèstics han de ser tractats com qualsevol altra patologia mèdica, és a dir, basant els seus diagnòstics, tractaments i tècniques de prevenció en el coneixement científic. Creu que un ensinistrador caní està capacitat per a solucionar problemes de conducta?

Els educadors són part molt important en la resolució dels problemes de conducta, com hem dit abans. La col·laboració entre veterinaris i educadors és vital per tenir uns bons resultats finals.

Què opina sobre el fet que a Catalunya no existeixi cap normativa que reguli la homologació de cursos de formació d'ensinistrador caní, ni cap registre d'ensinistradors canins capacitats, com passa en altres comunitats autònomes com Aragó o València?

És necessària per molt de motius, entre ells per homogeneïtzar les tècniques, donar un millor servei als clients i pacients, definir funcions de les diferents parts implicades en el problema (veterinaris, educadors, etc.), preservar el benestar dels animals de companyia, etc.

En què s'haurien de fixar els propietaris d'un gos a l'hora d'escollir els serveis d'un ensinistrador caní?

Especialment que no facin ús de cap tipus de càstig físic com per exemple collar d'escanyament, pinxos o elèctrics. Tot ells poden produir problemes greus de conductes com fòbies i altres trastorns d'ansietat.

Ara bé, crec que una de les coses més importants a ressaltar és que si tenim ja un problema de conducta la recomanació ha de ser acudir primer a un veterinari i que aquest sigui, en funció del problema que tingui l'animal, qui el derivi al seu educador de confiança per dur a terme la modificació de conducta.

En el comunicat al qual ens hem referit anteriorment, experts del Grup GrETCA i de la Facultat de la Facultat de Veterinària de la UAB denunciaven que programes de televisió com "El encantador de perros" o "Malas Pulgas", del canal de televisió Cuatro, divulguen tècniques sense base científica que comporten seriosos perills tant per als animals com per als propietaris. La cadena Cuatro o els responsables d'aquests programes s'han pronunciat després d'aquest comunicat? Tenen pensat realitzar més denúncies si es continua amb l'emissió d'aquests programes?

No s'han posat en contacte en nosaltres, ni s'han pronunciat al respecte, encara que tampoc ho esperàvem. El nostre objectiu era donar a conèixer a la ciutadania quin era el nostre posicionament, què en pensàvem i per què, quines evidències científiques tenim per defensar els nostres mètodes i, especialment, intentar denunciar que algunes tècniques de les usades podrien posar en perill als menors que ho provessin de posar en

pràctica a casa. En part, consideràvem aquest comunicat com una responsabilitat que no podíem el·ludir. L'objectiu, per ara, està assolit, per tant no tenim en ment fer cap més intervenció pública.

L'American Veterinary Society of Animal Behavior va realitzar l'any 2008 una declaració de posició sobre l'ús de la teoria de la dominància aplicada a les modificacions de conducta dels animals. En aquesta declaració, l'AVSAB recomana no referir clients a ensinistradors o consultors del comportament que practiquin i defensin la teoria de la jerarquia i la dominància, amb els subseqüents mètodes d'ensinistrament basats en la confrontació. Per contra, recomana als veterinaris referir clients únicament a ensinistradors i consultors de comportament que entenguin els principis de la teoria de l'aprenentatge, i que es centrin en el reforçament de comportaments desitjats i en retirar el reforçament dels comportaments indesitjats. Està d'acord amb les recomanacions d'aquesta associació de veterinaris?

Com ja hem dit abans, estam d'acord que amb aquest comunicat.

Entrevista a Jaime Vidal (Santi), educador caní i ensinistrador de gossos especialistes

Jaime Vidal (Santi) és educador caní i entrenador de gossos especialistes (detectors). Durant varis anys ha participat en operatius de seguretat amb gossos detectors de diferents especialitats. És un reconegut ponent, que imparteix cursos per tota Espanya sobre diferents temes canins, formant educadors canins i ensinistradors. Està qualificat com a professor de cursos d'ensinistrament amb clicker amb Learning About Dogs (Anglaterra), dins del "Clicker Trainers Competency Assesment Program". És autor dels llibres "Colores en el viento" i "Adiestra a tu perro en positivo".

Como profesional ¿cómo se definiría? ¿Adiestrador canino, Educador canino o Etólogo? por favor, justifique su respuesta.

Me considero educador canino y adiestrador de perros especialistas. Educador porque visito domicilios para tratar problemas de comportamiento y adiestrador porque trabajo en una especialidad con perros detectores. Pienso que un educador canino simplemente intenta mejorar la convivencia entre perros y humanos. Obviamente es necesario conocimientos de adiestramiento para ejercer esta profesión. Un adiestrador trabaja alguna especialidad o habilidad concreta de los perros.

**¿Qué tipo de actividades lleva a cabo en el ejercicio de su profesión?
¿Adiestramiento, educación, modificaciones de conducta? ¿Cómo definiría estas tres actividades?**

Pienso que las tres deben ir ligadas, no podrían ejercerse una sin conocimientos de las otras. Primeramente, se debería ser educador, ello abarca conocimiento de la teoría del aprendizaje, de la fisiología etc... En un segundo estadio trataríamos los problemas de comportamiento, profundizar en el conocimiento de cada problema para tratarlo, aunque ya tengamos una base. Por último, si ya sabemos que es un perro, como se comunican, como aprenden y que problemas nos podemos encontrar, podemos trabajar la especialización en enseñar alguna destreza para utilidad en sociedad o deporte.

La figura del etólogo y del educador deberían ser similares, obviamente con el matiz de que los etólogos con la formación adecuada podrían recetar medicación, un educador nunca. No entiendo la figura de un educador, que sirve de apoyo a los etólogos en los tratamientos en la parte práctica, y que no posea conocimientos sobre problemas de comportamiento, sobre el funcionamiento del sistema simpático y parasimpático, la incidencia de las hormonas en el comportamiento etc. al igual que no concibo un etólogo que no posea conocimientos teóricos y prácticos de la teoría del aprendizaje, sin destreza a la hora de estar cerca de un perro...

¿Qué metodología y técnicas de adiestramiento utiliza en el ejercicio de su profesión?

Utilizo el adiestramiento en positivo, sin ningún tipo de corrección o castigo. Evolucioné de un pensamiento en el que cabía la dominancia, establecer jerarquías y liderazgos, así como correcciones de baja intensidad (nunca utilicé el castigo físico, ni collares de pinchos o de descargas eléctricas) hacia una manera de trabajar exenta de todo lo anterior. Ello revierte en mejorar el vínculo con el propietario, un trabajo por parte de este de comprensión y conocimiento de las necesidades de su perro lo cual deriva en una reducción importante de estrés en los perros. Es la mejor manera de empezar para adiestrar o educar a un perro. En el fondo podríamos decir que educar o adiestrar a un perro es una conversación. El adiestramiento tradicional no lo es, solo habla una parte, además de gritar o forzar a la otra parte a ser escuchado.

Usted siempre ha vivido con perros, viene de una familia con tradición cinófila, empezando a realizar trabajos con perros en 1996. En su curriculum cuenta, entre otros méritos, haber trabajado con sus perros detectores en el Fórum Universal de las Culturas en Barcelona (2004), conciertos como Bruce Springsteen, Rolling Stones... ¿Qué formación necesita recibir un profesional para trabajar en un sector de tanta responsabilidad cómo el adiestramiento de perros especialistas?

Cuando trabajas en temas de seguridad, los servicios son ofertados a compañías de seguridad, ellos tienen medios para certificar la calidad del servicio. En ocasiones como en el fórum de las culturas en Barcelona, trabajé para administración, pero no directamente, era a través de la empresa de seguridad que llevaba el evento. Cuando son servicios como este, los cuerpos oficiales testaron en varias ocasiones el trabajo que

realizaban los perros. Obviamente si no se superan las pruebas, no te permiten hacer este servicio, ya que la responsabilidad es alta.

En cuanto a la formación, debes formarte primero en conocer que es un perro. Ya nombre antes varios aspectos, podríamos decir por resumir ser un educador canino, para luego especializarte en trabajo de detección. Es una variante de aplicación de la teoría del aprendizaje y del condicionamiento instrumental. Recientemente se creó un máster en la UAB, en el cual participé en el profesorado sobre “instructor de unidades caninas de trabajo”, quizás esta sería una buena formación para desarrollar este trabajo.

Como anuncia en su web, usted ofrece visitas a domicilio para tratar problemas de comportamiento en perros. ¿Ha tenido usted algún problema (con las autoridades, entorno) cuando ha realizado alguna de estas actividades en lugares públicos? ¿Cree necesario que se regule esta actividad mediante una licencia, adecuación de lugares para la practica, etc.?

Nunca he tenido ningún problema, claro que siempre he utilizado el sentido común, respetando mucho zonas donde no debería estar un perro, así como respetar a las personas. Un educador canino es un consultor o asesor, en ocasiones ni siquiera tocas al perro, simplemente orientas al propietario que debe hacer. Es como un paseo normal de todos los días, pero con consejos de alguien que te acompaña. No debería haber más problemas que los que pudiesen salir en un paseo normal diario, en teoría ninguno si eres respetuoso con los demás. Otro tema sería alguien que ponga un grupo de 15 perros a trabajar en un parque, dando una clase de grupo, eso si debería ser regulado o autorizado ya que puede ser una molestia para los ciudadanos.

¿Qué consideraría usted un acto de intrusismo en su profesión?

Es difícil hablar de intrusismos en una profesión no regulada. En principio cualquiera que ofrezca sus servicios de manera pública sin estar dado de alta en la seguridad social. Pero también aquí necesitaríamos matizar; encuentro lógico, normal y para mí no es intrusismo que alguien asesore a su vecino sobre como educar a su perro, porque tiene conocimientos de ello. Incluso la gente que empieza, debe hacer alguna “práctica” antes de darse de alta...de manera casi altruista a conocidos.

Actualmente no existe ninguna normativa en Catalunya que regule la profesión de adiestrador canino en general, a pesar de que la Ley estatal 50/1999 de 23 de diciembre, sobre el Régimen Jurídico de la Tenencia de Animales Potencialmente Peligrosos, delega a las Comunidades Autónomas la determinación, en el plazo de seis meses, la determinación de pruebas, cursos o acreditación de experiencia necesarios para la obtención del certificado de capacitación de adiestrador. ¿Estaría de acuerdo en que se homologasen los cursos de formación de adiestrador canino como ya han hecho comunidades autónomas como Aragón o Valencia? Por favor, justifique su respuesta.

Considero que es necesario e imprescindible, aunque se debería tener mucho sentido común a la hora de hacerlo. Quizás crear un nuevo curso oficial para los nuevos

aprendices, y certificar a la gente que ya lleva más de un año trabajando dados de alta. También me parece injusto que la gente que ya hizo cursos en otras escuelas con anterioridad no les pudiera servir, quizás debería presentarse unos certificados de asistencia a cursos que fuesen convalidados, con un plazo para homologar esas enseñanzas adquiridas con anterioridad. Por otro lado, hay un grupo de adiestradores que ya tenemos un número de registro en la Generalitat como adiestradores, cuando en el año 2000 se creó el INCANOP. Obviamente todos los que posean ese número de cursos teóricamente “oficiales” ya deberían ser regularizados.

¿Conoce los programas “El Encantador de Perros” y “Malas Pulgas”? ¿Qué opinión le generan sus contenidos y el ejercicio de los adiestradores de cada programa?

Sobre Cesar Millan, no comparto su metodología de trabajo, me parece peligrosa para los perros y los propietarios, aunque él me parece un buen profesional. Tiene criterio de aplicación de técnicas aversivas (lo cual no significa que yo avale su trabajo, me horroriza).

En cuanto a Borja Capponi, además de no compartir su técnica, me parece que no tiene ningún tipo de criterio ni formación. Este programa roza el maltrato físico y psicológico hacia los perros y puede ser realmente perjudicial, en mi opinión, su emisión.

¿Cree que aplicar las técnicas que se exhiben en estos programas podría ser peligroso para el público en general?

Indudablemente, lejos de mejorar la convivencia de humanos y perros puede derivar en un aumento importante de conflictos, algunos de ellos graves.

6. CONCLUSIONS

"Meditate al atardecer, mirando las estrellas y acariciando a su perro, es un remedio infalible".

Ralph Waldo Emerson (1803 – 1882)

La professió d'ensinistrador caní a Catalunya es troba en una situació delicada; d'una banda, els usuaris d'aquest tipus de servei es poden trobar desprotegits davant l'enorme oferta de professionals (ensinistradors, educadors, etòlegs, etòlegs veterinaris, conductistes, psicòlegs canins...) que no disposen d'una titulació homologada (i en alguns casos, fins i tot, no disposen de cap titulació).

D'altra banda, els propis professionals es troben en una situació de desemparament legal:

- ❖ Catalunya, segons la llei 10/1999 del 30 de juliol, en quant a gossos considerats potencialment perillosos, es considera infracció greu fer activitats d'ensinistrament sense acreditatiu professional oficial. Al no estar regulat aquest acreditatiu oficial, ens trobem davant un buit legal.

Al ser una professió no regulada, es fa difícil definir els actes d'intrusisme professional, de mala praxis i de competència deslleial. Professionals en continua formació (que suposa despeses) han de competir amb d'altres que poden exercir sense cap titulació.

El pitjor dels casos és quan un ensinistrador caní ha de treballar amb un gos potencialment perillós. Malgrat que no és el tema d'aquest treball, es vol destacar que per tractar amb aquestes races de gossos es necessita una llicència que expedeix l'Ajuntament del municipi on es troba el gos. Molts ensinistradors canins actualment treballen a domicili, i canvien de municipis constantment. S'hauria d'estudiar si la llicència expedida per un ajuntament serviria a un ensinistrador per treballar amb gossos d'altres municipis.

Cal recordar que segons la llei 50/1999 sobre el Règim Jurídic de la Tinença d'Animals Potencialment Perillosos, es considera infracció molt greu ensinistrar animals potencialment perillosos per qui no disposi del certificat de capacitació d'ensinistrador. Les sancions per a infraccions molt greus van de 400.001 pessetes (2.404€) a 2.500.000 de pessetes (15.025€).

- ❖ També en el cas de les tècniques d'ensinistrament, al no estar regulades, hi poden haver conflictes: aquells professionals que utilitzen tècniques d'ensinistrament basades en el reforçament positiu han de competir amb altres professionals que utilitzen mètodes aversius que, en un inici, tenen un efecte molt més ràpid i aparent, però que a la llarga tendeixen a empitjorar el problema inicial i atempten contra el benestar animal.

Es fa evident la necessitat de regular aquesta professió que està guanyant pes dins del mercat. La llei 19/2009 del 26 de novembre en quant a l'ensinistrament de gossos d'assistència és el primer pas de l'administració catalana per regular part d'aquest sector. No obstant, la major part del sector continua sense regularització, i com s'ha comentat aquesta situació pot comportar problemes tant als usuaris com als propis professionals. D'aquí la necessitat de crear una normativa que defineixi les funcions de l'ensinistrador caní, la formació necessària i homologada que es requereix per a realitzar aquestes activitats, i la definició de les pràctiques d'ensinistrament correctes des d'un punt de vista científic i ètic.

En aquest treball s'ha fet un recull de les diferents pràctiques que es poden veure en els programes “El Encantador de Perros” i “Malas Pulgas”. Podem concloure que intentar imitar aquestes pràctiques pot tenir dues implicacions:

- ❖ Pot suposar un risc per les persones. La utilització de tècniques d'ensinistrament basades en el càstig i l'aplicació de la teoria de la dominància en les modificacions de conducta tendeixen a augmentar l'agressivitat dels gossos, i consegüentment augmenta el risc de lesionar-se per part dels propietaris, i especialment dels nens.
- ❖ Atempten contra el benestar animal. Les pràctiques que es mostren en aquests programes agredeixen físicament als animals i els hi produeixen sofriment i danys psicològics, actes prohibits pel Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril de la Llei de protecció dels animals a Catalunya.

7. BIBLIOGRAFIA

AVSAB (2007) Guidelines on the Use of Punishment for Dealing with Behavior Problems in Animals
http://www.avsabonline.org/avsabonline/images/stories/Position_Statements/Combined_Punishment_Statements.pdf

AVSAB (2008) Position Statement on the Use of Dominance Theory in Behavior Modification of Animals
http://www.avsabonline.org/avsabonline/images/stories/Position_Statements/dominance%20statement.pdf

Azrin NH. (1960). Effects of punishment intensity during variable-interval reinforcement. *J Exp Anal Behav* 3: 123-142.

Azrin NH, Holz WC, Hake DR. (1963). Fixed-ratio punishment. *J Exp Anal Behav* 6: 141-148.

Azrin NH, Rubin HB, Hutchinson RR. (1968). Biting attack by rats in response to aversive shock. *J Exp Anal Behav* 11: 633-639.

Barker, R. 1997. How can we train leaders if we don't know what leadership is? *Human Relations* 50(4):343-62.

Bamberger, M., Houpt, K.A. (2006). Signalment factors, comorbidity, and trends in behavior diagnoses in dogs: 1.644 cases (1991-2001). *Journal of the American Veterinary Medical Association* 229, 1591-1601

Bernstein, I.S. 1981. Dominance: The baby and the bathwater. *J Behav Brain Sci* 4:419-57.

Bloch M. (2008) Training of dogs--legal assessment of the use of electric collars. *Dtsch Tierarztl Wochenschr.* Mar;115(3):123-5.

Boitani, L., F. Francisci, P. Ciucci, and G. Andreoli. (1995). Population biology and ecology of feral dogs in central Italy. In *The domestic dog: Its evolution, behaviour and interactions with people*, ed. J. Serpell. 217-244. Cambridge: Cambridge University Press.

Burch MR, Bailey JS. (1999). *How Dogs Learn*. New York, NY: Howell Book House.

Coppinger R, Coppinger L. (2004). *Perros. Una nueva interpretación sobre su origen, comportamiento y evolución*. Ateles Editores, KNS Ediciones.

De Keuster, T., Lamoureux, J., Kahn, A. (2006). Epidemiology of dog bites: a Belgium experience of canine behaviour and public health concerns. *The Veterinary Journal* 172, 482-487

Drews, C. 1993. The concept and definition of dominance behavior. *Behaviour* 125: 284-313.

Drobatz KJ, Saunders HM, Pugh CR, Hendricks JC. (1995). Noncardiogenic pulmonary edema in dogs and cats: 26 cases (1987-1993). *J Am Vet Med Assoc* 206: 1732-1736.

Fatjó J., Amat M., Mariotti V., de la Torre J. L., Manteca X. (2007). Analysis of 1040 cases of canine aggression in a referral practice in Spain. *Journal of Veterinary Behavior*, 2(5) 158-165

Herron, M., F.S. Shofer, and I.R. Reisner. (2008). *Safety and efficacy of behavior modification techniques used by dog owners*. In 2008 ACVB/AVSAB Scientific Paper and Poster Session. New Orleans, La., July 18, 2008.

Hutchinson RR. (1977). By-products of aversive control. In: Honig WK, Staddon JER, eds. *Handbook of Operant Behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall: 415-431.

Landsberg GM, Shaw J, Donaldson J. Handling behavior problems in the practice setting. *Vet Clin North Am Small Anim Pract*. 2008 Sep;38(5):951-69

MacDonald, D.W., Carr G.M. (1995). Variation in dog society: Between resource dispersion and social flux. In *The Domestic Dog: Its Evolution, Behaviour and Interactions with People*, ed. J. Serpell. 199-216. Cambridge: Cambridge University Press.

Manteca, X. (2003). *Etología Clínica Veterinaria del perro y del gato*. Ed. MultiMedica, 3a edició.

Mech, David 1999. Alpha Status, Dominance and Division of Labor in Wolf Packs. *Canadian Journal of Zoology*. 77:1196-1203. http://www.mnfor sustain.org/wolf_mech_dominance_alpha_status.htm

Mech, L.D. 2008. What every happened to the term alpha wolf? *International Wolf*. (<http://www.wolf.org/wolves/news/iwmag/2008/winter/winter2008.asp>)

Mills, D.S., Levine, E. (2006). The need for a co-ordinated scientific approach to the investigation of dog bite injuries. *The Veterinary Journal* 172, 398-399

Myles S (1991) Trainers and chokers - how dog trainers affect behavior problems in dogs. *Vet Clin North Am Small Anim Pract* 21 (2), 239-247

Pauli AM, Bentley E, Diehl AK, Miller PE. (2006). Effects of the application of neck pressure by a collar or harness on intraocular pressure in dogs. *J Am Anim Hosp Assoc* 42(3): 207-211.

Reid P. (2007). Learning in dogs. In: Jensen P, ed. *The Behavioural Biology of Dogs*. Cambridge, MA: CAB International: 120-144.

Schalke E, Ott S, Hackbarth H. (2008) Training methods in dogs with and without electric training collars. *Dtsch Tierarztl Wochenschr*. Apr;115(4):140-2.

Yin SY.(2004). How to Behave So Your Dog Behaves. Neptune City, NJ: TFH Publications.

Yin, S. 2007. Dominance Versus Leadership in Dog Training. *Compendium Continuing Education for the Practicing Veterinarian* 29:414-32.

Yin, S. 2009. Dominance vs. Unruly Behavior. In *Low Stress Handling, Restraint and Behavior Modification of Dogs and Cats*. 52-73. Davis, Calif.: CattleDog Publishing.

<http://www.svbt.org/SVBT-Merial.pdf>

<http://beyondcesarmillan.weebly.com/>

<http://www.docv.gva.es>

<http://www.defra.gov.uk/wildlife-pets/pets/cruelty/documents/cop-dogs.pdf>

www.gencat.cat/dogc

<http://benasque.aragob.es:443/>

<http://www.boe.es>

<http://www.e-encuesta.com>